

BRÄNNPUNKTEN

Omslagsbilden: Fru Gunnel Bengtsson märker varje bok med klassificeringsnummer — och märkningen fyller också en funktion som "samvets-signal" för dem som eventuellt har en biblioteksvolym stående i den egna bokhyllan... Se vidare art. på s. 3.

Förslagsverksamheten

vid Höganäsbolaget har 20-årsjubilerat, står det att läsa på annan plats i detta nummer av "Brännpunkten", och samtidigt redovisas en siffra för utbetalade belöningar, som för hela koncernen betydligt överskrider 100 000 kronor. Ett dylikt jubileum ger osökt tillfälle till intervjuer med "flitiga förslagsställare", företagsledning etc. De gjorda uttalandena ger anledning till en del funderingar.

En av förslagsställarna

ger exempel på arbetskamraternas inställning, som varierar åtskilligt. En del menar sålunda, säger han, att man borde skämmas för att lämna in förslag, andra kan inte komma sig för att själva lämna in sådana, då de ofta tycker det rör sig om bagateller.

Inställningen,

att man borde skämmas för att lämna in förslag, är ganska anmärkningsvärd. I den s.k. allmänna motiveringen till det mellan Arbetsgivarföreningen, Landsorganisationen och Tjänstemännens Centralorganisation träffade "Avtal om företagsnämnder" heter det bl.a.: "Att söka skapa bästa möjliga produktion är ett för parterna gemensamt intresse. Endast härigenom kan välförhållandet ökas. — — — Enligt avtalet skall arbetsgivaren genom att informera arbetstagarnas representanter om företagets tekniska och ekonomiska förhållanden skapa möjlighet för dem att framkomma med uppslag och synpunkter till gagn för produktionen och arbetsförhållandena. — — — Genom den i avtalet fastslagna förslagsverksamheten ha samtliga anställda fått möjlighet att i särskild ordning framföra förslag till gagn för företaget och dess personal samt därjämte tillförsäkrats rätten att få dessa förslag bedömda av företagsnämnden. Det har därvid förutsatts, att liksom arbetsgivaren skall söka underlätta för arbetstagarna att komma fram med förslag, skola dessa göra sitt bästa för att lägga fram dylika förbättringsförslag."

Det finns ingen anledning att skämmas för att inlämna förbättringsförslag: förslagsverksamheten har som synes de avtalsslutande parternas högsta gillande.

Att somliga

skulle tveka att lämna in sina förslag, därför att de tycker, att det rör sig om bagateller, har måhända sin lilla särskilda poäng. Nu skall man förstås inte dra alltför vittgående

slutsatser av ett sådant här enstaka uttalande. Men den minnesgode läsaren kanske erinrar sig, att det i dessa spalter, när förslagsverksamheten var ung, påtalades en helt motsatt inställning: det hette då, att många anställda gick och bar på fullkomligt revolutionerande förslag, som man dock inte ville bära fram, eftersom man då rentav skulle framkalla arbetslöshet. Så gick åren, många verkligt goda förslag kom fram — dock troligen inte inlämnade av de där tveksamma personerna — men någon arbetslöshet blev det inte. Och så uppträder en tveksamhet av nytt slag: man sitter fortfarande inne med förslag, men nu är de för obetydliga att lägga fram!

Allvarligt talat

så är naturligtvis både stora och små förbättringsförslag välkomna. De innebär ju alla större eller mindre bidrag till den utveckling i riktning mot bästa möjliga produktion, som, för att återigen citera nämndavtalet, "är ett för parterna gemensamt intresse". Vad nu särskilt "bagatellerna" beträffar, så kan det ju vara lämpligt att också citera koncernchefen, som i sitt intervjuuttalande säger: "I vår ständiga strävan efter rationaliseringar är det inte endast de stora förslagen vi väntar på. En aldrig så liten förbättring eller förenkling kan innebära bättre och säkrare arbetsmetoder, ökad tryvsel i arbetet och samtidigt större tillfredsställelse för arbetstagarna."

Med tillfredsställelse

menas i detta sammanhang naturligtvis inte bara den tillfredsställelse, som ligger i att utkvittera en kontant ersättning för gjorda förbättringar. Det är också fråga om den tillfredsställelsen, att man i nämndavtalets anda genom sina förbättringar bidragit till att direkt eller indirekt öka den berömda "kakan", så att det blir allt större bitar att skära därur.

När en av förslagsställarna

tror, att Höganäsbolaget tjänar tusenfalt på det som utbetalas i belöningar, dvs. drygt 100 miljoner kronor, så är detta tyvärr inte med verkligheten överensstämmande. Tyvärr, som sagt. Ty om dylika förtjänster vore verkliga, och detta inte bara inom vårt företag utan också inom näringslivet i övrigt, vilken överväldigande insats skulle inte detta bli i den pott, som olika parter har ett så livligt intresse av! Detta inte sagt för att på något sätt förringa den betydelse, som förslagsverksamheten faktiskt har.

UR INNEHÄLLET

"Konsten att få veta satt i system"

Pelle Norelius har intervjuat bibliotekarien vid Höganäsbolaget 3

Nya normer ger högre belöningar

inom Höganäsbolagets förslagsverksamhet. Referat från företagsnämndens sammanträde 7

Tjugo års förslags- verksamhet

Resumé av förslagskommitténs sekreterare, red. R Engberg 10

Första kvinnan i gruvdriften,

"vågmästare" Brita Persson vid Schakt III i Bjuv, stortrivs i gruvarbetarmiljö 15

"Låt oss hjälpas åt . . ."

VD-ord på fackföreningsmöte i Höganäs 16

"Höganäs bygger vidare"

motto för lyckad PR-träff i närvaro av länets hövding 24

HB-spänst 64,

Höganäsbolagets motionskampanj, omfattas med stort intresse 31

"BRÄNNPUNKTEN" Höganäskoncernens personaltidning

Ansvarig utgivare: B Wallgren
Redaktion: B Wallgren
R Engberg

Copyright:
Höganäs-Billesholms AB, Höganäs

KONSTEN ATT FÅ VETA SATT I SYSTEM

Ett besök på Höganäsbolagets bibliotek i Höganäs

Egna och andras kunskaper är en av de värdefullaste tillgångar ett företag har. De kunskaper man själv förvärvar går nog att hålla reda på. Men hur ska man bevaka allt det vetande, som är resultatet av hundratusentals forskares arbete runt om i världen?

Biblioteket vet ...

Det finns två staplar papper på det skrivbord, som tillhör ingenjör Sigvard And-

heden, chef för Höganäsbolagets bibliotek i Höganäs.

Till vänster: olästa tidskrifter.

Till höger: lästa tidskrifter.

Mellan staplarna finns ingenjör Andheden själv. Läsande.

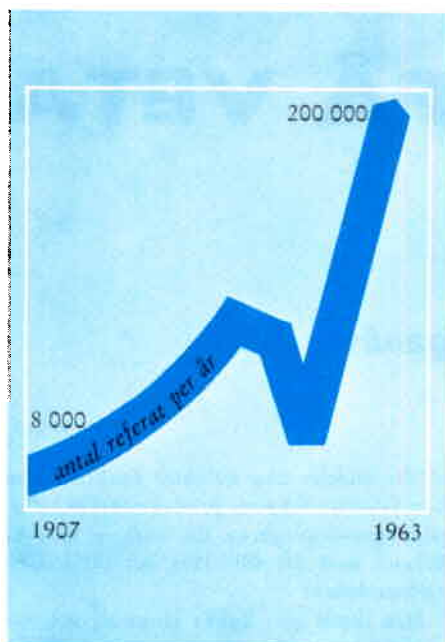
Att läsa är hans huvudsysselsättning på Bolaget. Ingenjör Andheden är som sagt chef för biblioteket. Det är en av de avdelningar, som fyller en viktig men kanske inte

så där alldeles lika självklar funktion som t.ex. laboratoriet samt produktions- och försäljningsavdelningarna. Bibliotek — vad ska Bolaget med det till? Hör det till fritidsverksamheten?

Man skulle gott kunna tänka sig det, när man kommer allra längst upp under taket på centrallaboratoriets byggnad vid den stora spiraltrappan. Väggarna är klädda med böcker, precis som i ett vanligt bibliotek.

Upp till biblioteket leder spiraltrappan i laboratoriebyggnaden. I bakgrunden till höger på bilden ses ingenjör Sigvard Andheden i samtal med doktor Rolf Norin.

Här finns små studiepulpeter, där man kan slå sig ner, arkiv för registerkort och utlåningsdisk med söta flickor i — och den där typiska biblioteksdoften. Ni vet, den saknas inte heller.

Men de drygt 7 600 böckerna och 7 000 tidskriftsårgångarna, som finns samlade här uppe, hör bestämt inte till nöjesläsningen för vanligt folk — och inte många böcker är gemensamma med dem som finns på Högnäs Stadsbibliotek. Här finns enbart facklitteratur, som främst Bolagets specialister på olika områden har nytta av i sitt dagliga arbete. Här står Handbuch der organischen Chemie, Physikalisch-chemische Tabellen, Encyclopedia of Chemical Technology och andra svårlästa titlar.

Här samlas kunskaper

Man kan beskriva bakgrunden till bibliotekets verksamhet ungefär så här: i våra dagar fordras det så mycket *vetande* för att

hålla igång och vidareutveckla produktion och distribution i ett storföretag. Och det finns så mycket kunskaper att ta tillvara från jordens alla hörn. Erfarenheter som andra gjort och som Bolaget alltså inte behöver lägga tid, pengar och ansträngningar på att göra. Det mesta av vad som är värt att veta publiceras i en eller annan form.

Biblioteket är till för att undvika dubbelarbete: man samlar ihop de "färdiga" kunskaper som finns, katalogiserar dem och talar om för specialisterna, att här finns det material Ni söker efter. De som är ansvariga för marknadsföringen inom Bolaget vet, att nyheterna har ett speciellt stort värde. Produkterna utvecklas snabbt — och för att hålla sin placering i täten av konkurrensen gäller det att springa ganska fort. Bara den som kan skaffa sig mesta möjliga aktuella vetande har en chans att springa från konkurrenterna, att ta ledningen.

Därför läser ingenjör Andheden, professionell litteraturdetektiv, som har erfarenheter

"Informationsexplosionen" speglas i antalet referat per år i den amerikanska facktidsskriften Chemical Abstracts. Med undantag för senaste världskriget har kurvan stigit allt brantare — och i år uppnår man rekordsiffran 200 000 referat, hämtade ur 10 000 facktidsskrifter. En av ingenjör Andhedens uppgifter är att gå genom alla dessa referat och skaffa information till Bolaget.

av företagsbibliotek, innan han kom hit. Han är infödd norrlänning, har bott snart två år i Höganäs och hunnit bli framgångsrik korporatbollsytter. Han trivs med skåningarna och Skåne med undantag av att det är så ont om trän. Utom några stycken, som står på Kullaberg — men vad är det mot hälsingeskogarna?

Nyhetererna är viktigast

— Bibliotekets största uppgift är att vara nyhetsförmedlare, berättar ingenjör Andheden. Det tar så lång tid att ge ut böcker, att nyhetererna däri hinner bli gamla. Därför är böckerna kanske det minst viktiga av det vi sysslar med häruppe. De här volymerna representerar till allra största delen bara ett allmänt grundvetande på de områden vi bevakar: främst forskning i ämnesområden kring de produkter Bolaget tillverkar och planerar att tillverka, vidare rationaliseringsfrågor och marknadsfrågor och i anslutning därtill mängder med statistik.

När det gäller att skaffa nya böcker till biblioteket, har vi mycket bra hjälp, fortsätter ingenjör Andheden. Bokhandlare, förläggare och recensenter ger utmärkt service. Vi byter också nyförvärvslistor med andra bibliotek. Chalmers i Göteborg och Tekniska Högskolan i Stockholm ger oss bra tips — och i gengäld skickar vi våra boklistor till dem. Nyförvärvslistorna skickas också ut till en rad anställda inom Bolaget, som på så sätt får reda på vilka nya böcker som finns att låna hos oss. Och om någon skulle vilja ha tag i en bok, som inte finns hos oss, kan vi lätt få den genom något av de bibliotek vi samarbetar med.

"Informationsexplosionen"

Facktidskrifterna är långt viktigare än böckerna som nyhetsförmedlare: där publiceras först de *nya* erfarenheter och forskningsresultat, som Bolaget kan ha nytta av. När det gäller tidskriftsbevakningen, dyker också de stora problemen upp: det finns tiotusentals facktidskrifter på en mängd språk. Informationslitteraturen utvecklas i rasande fart — man brukar tala om "the information explosion", informationsexplosionen. Och i all informationen finns här och var viktiga uppgifter, värdefullt vetande för Bolaget.

Man kan naturligtvis inte inom ett enda företag bevaka alla dessa tidskrifter, "sälla" materialet och ta fram det viktigaste. Men även här går det att få hjälp: det finns speciella s.k. referattidskrifter, som bara innehåller korta sammandrag av vad som står i facktidningarna. Biblioteket bevakar många av de referatverk, som utkommer runt om i världen. Den största av dem är den amerikanska Chemical Abstracts, vars medarbetare läser mer än 90 % av världens alla facktidskrifter, som behandlar kemisk och därmed närbesläktad utveckling. När sedan 40 procent av alla publicerade nya vetenskapliga

landvinningar kan hänföras till kemin, är det lätt att föreställa sig vilken stor bevakningsuppgift Chemical Abstracts svarar för — och vilket arbete det är för biblioteket att bara gå genom sammandragen av de publicerade artiklarna!

Chemical Abstracts är en nästan tumstjock tättryckt publikation, som kommer två gånger i månaden. Den blir ständigt tjockare: "the information explosion" har medfört, att antalet referat av facktidningsartiklar fördubblats på bara fem år. I fjol innehöll Chemical Abstracts 200 000 referat från 10 000 tidskrifter från hela världen. Även den ryska facklitteraturen bevakas genom engelska översättningar av ryska referattidskrifter, t.ex. Refractories USSR och det metallurgiska avsnittet av Referativnyj Zurnal. Ungefär 1 700 ryska tidskrifter bevakas f.ö. av Chemical Abstracts.

Prenumerant på 250 tidningar

Referatverken har en stor fördel för biblioteket: man spar tid och arbete. Men det finns också nackdelar: det tar ofta något år, innan artiklarna hinner refereras och ges ut i sammandrag.

— Inom de allra viktigaste områdena måste bibliotekets nyhetsförmedling vara ännu snabbare, säger ingenjör Andheden. Därför sköter vi också bevakning direkt ur fackpressen. Bolaget prenumererar på 250 facktidskrifter. En hel del av dem skickas ut till speciella bevakare inom Bolaget, som sitter i nyckelpositioner på produktions-, försäljnings- och forskningsavdelningarna. Bevakarna läser tidningarna, markerar artiklar av värde och skickar tillbaka tidningarna till biblioteket, som refererar, klassificerar och arkiverar materialet.

Patent ger bra information

Det är dock inte bara böcker och facktidskrifter, som kan innehålla värdefulla informationer för Bolaget. Patenthandlingar från hela världen är en utmärkt informationskälla. Just nu håller man på att försöka finna det allra bästa sättet att bevaka patent, undersökningsrapporter, kongressmaterial osv. Patentbevakningen görs i huvudsak genom dotterföretaget AB Höganäsmetoder, som bor vägg i vägg med biblioteket, och när det gäller insamling av material av de mest skilda slag hjälper Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademin också till. Akademin förmedlar det

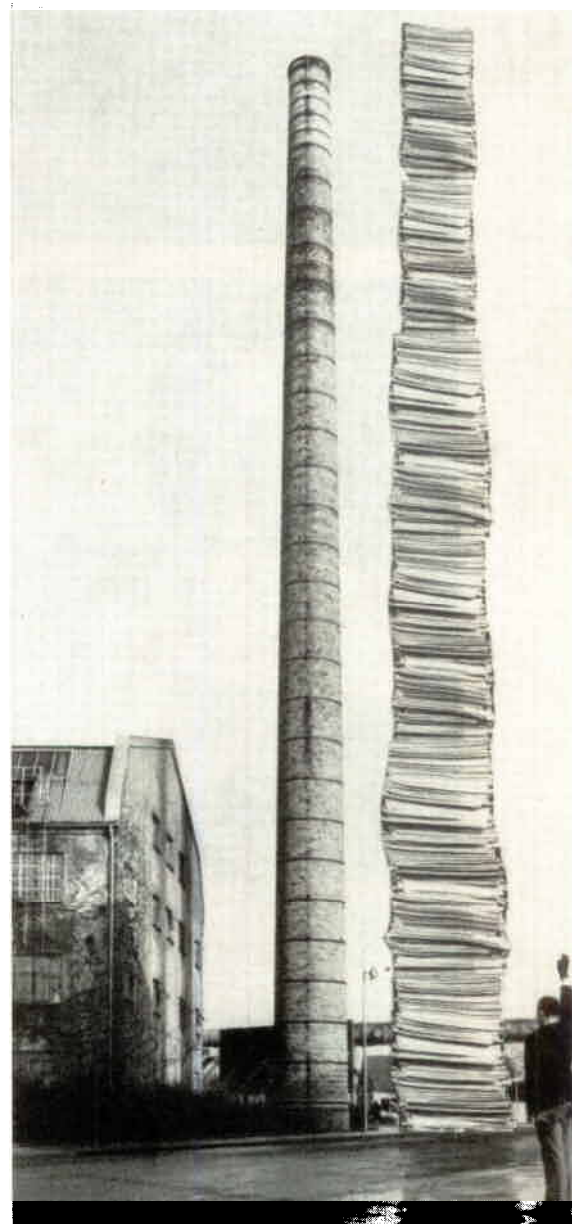
Genom att läsa referattidskrifter och egna facktidningar bevakar biblioteket så här mycket litteratur varje månad... tidningshögen på drygt 50 meter når ett stycke högre än "Treans" välkända fabriksskorsten.

mesta av vad de svenska vetenskapsattachéerna samlar in från sina arbetsfält. Man kan alltså säga, att Bolaget har svensk diplomatisk hjälp, f.n. i USA, Sovjet och Japan. Ingenjör Andheden ser förväntansfullt fram mot de svenska planerna på att tillsätta vetenskapsattachéer i ännu fler länder.

Via alla de här olika kanalerna flyter alltså en mängd vetenskapligt material in: biblioteket är spindeln i ett nät, som spänner över hela världens forskning. Men samlandet i sig självt är ju ingenting värt: de kunskaper man fått in måste också *förmedlas* till folk, som kan använda dem i Bolagets tjänst. Det ska också vara lätt att hitta de uppgifter, den bok eller de artiklar man söker: materialet måste ordnas och registreras.

Intern referattidskrift

Det material, som ingenjör Andheden tillsammans med tidskriftbevakarna väljer ut som "värdefullt" ur fackpress och referat-

Ingenjör Otto Struglich hör till bibliotekets tidskriftsbevakare, som finns på olika specialistposter inom Bolaget. Här har han hittat en referatvärd artikel i en facktidning. Han markerar den med en röd "signalremsa", innan han sänder tidningen tillbaka till biblioteket.

Fröken Gunilla Larsson visar upp ett par av de viktigaste dokumenten i bibliotekets verksamhet: till vänster Bolagets egen referatbulletin, som utkommer en gång i månaden. Kortet till höger är ett "titthalskort" i bibliotekets Findex-system. Ett kort representerar ett ämnes område, och på varje kort kan 6 000 artiklar registreras.

tidskrifter, ställs samman till en "referatbulletin", dvs. en liten intern referattidskrift som passar just för Bolagets verksamhet. Den skickas ut en gång i månaden till ett hundratal av dem som arbetar med utvecklingsarbete av olika slag och därför behöver veta vad som händer i fackpressen. Referaten är ordnade i sex ämnesområden: metallurgi, eldfasta material, byggnadskeramik, plast, apparatur och processteknik samt analys och materialprovning. Referatbulletinerna är så praktiskt ordnade, att man kan riva ut de referat man är speciellt intresserad av och själv registrera dem i ett litet privat litteraturregister.

Register, ja — att ordna de allt större mängderna vetande som flyter in varje dag är ett problem för biblioteken. Det ska ju gå att snabbt få fram de uppgifter man behöver.

— Det finns en del rätt enkla hjälpmedel för klassificering och registrering, som gör att man spar tid, när man ska leta efter litteratur, säger ingenjör Andheden. Vi arbetar med s.k. hälskort och titthalskort. Men det kommer säkert inte att ta många år, förrän letningsarbetet sköts med datamaskiner. Vi har också lagt upp våra klassificeringssystem med tanke på att de ska gå att föra över till en sådan maskin.

Alla är välkomna

Det är naturligtvis klart, att biblioteket i första hand är en service-avdelning för specialisterna inom Bolaget. Men alla anställda är välkomna hit upp, betonar ingenjör Andheden och tillägger:

— Även specialisterna kan säkert utnyttja bibliotekets tjänster ännu mera. Genom vår litteraturbevakning kan vi erbjuda ett av de bästa tillgångar ett företag kan ha: värdefullt vetande.

Peter Novak

Nya normer ger högre belöningar

inom Höganäsbolagets förslagsverksamhet

Det var många frågor på dagordningen, då Höganäsbolagets företagsnämnd hade årets första sammanträde i Bruksgården den 2 april. Ordföranden, dir. Olov Herneryd, lämnade rapport från det senaste sammanträdet med styrelsen och kommenterade i stora drag bokslutet för 1963. Nya normer vid belöning av förslag till förbättringar och extra belöningar till flitiga förslagsställare godkändes. En särskild kontaktkommitté för tjänstemännen sanktionerades, likaså en bioteknologisk arbetsgrupp.

Som nya ledamöter i nämnden inträdde ing. Nils Holmberg för tjänstemännen och förman Arthur Thuveesson för arbetsledarna. Arbetarparten hade för en tvåårsperiod omvalt i tur avgående ledamöter och samtliga suppleanter för ett år.

Dir. Olov Herneryd kommenterade den kommunicé över 1963 års bokslut, som hade tillställts pressen. En utförligare redovisning kommer att lämnas av ekonomidirektören på nästa sammanträde.

Rapport lämnades om beslutad koncentration av AB Höganäs Plastprodukters verksamhet till Höganäs. Den därom utsända kommunikén återges på s. 9.

Höganäsbolaget kommer att bedriva forskning i samma omfattning som under 1963, meddelade dir. Herneryd. Denna verksamhet är otroligt viktig, framhöll han, då det gäller att följa med i utvecklingen.

Från styrelsens senaste sammanträde rapporterades beviljade anslag på sammanlagt 577 000 kr. Huvudparten härav var avsedd för en förlägningspaviljong i Höganäs vid s.k. Finngården med rum för 14 ungar. Det blir en modern anläggning med varmt och kallt vatten samt toalett till varje rum.

I anslutning härtill meddelades, att en tredje paviljong förhysits av Arbetsmarknadsstyrelsen för Bjuvsverken, som därmed förfogar över 36 platser i denna form av arbetarförläggning.

Dir. Herneryd informerade också om det industriella samarbete, som pågår i och för ett fördelaktigt oljeavtal. Huruvida erforderliga oljetankar kommer att placeras i Höganäs eller Hälsingborg var ännu inte avgjort.

Tillförlitligare budgetering

Dir. G Grensman lämnade den sedvanliga konjunktur- och marknadsöversikten.

Med hjälp av diagram redogjorde han för leveranserna under 1963 i jämförelse med föregående år, för budgeterade kvantiteter 1964 och för orderingen under de tre första månaderna innevarande år.

I diagram visade dir. Grensman, hur man utvecklar en tillförlitligare budgetering med avvikelser nedåt och uppåt inom 10 %.

Avvecklingen av Nyvångs gruva

I sin rapport för gruvdriften meddelade

övering. M Smedberg, att avvecklingen av Nyvångs gruva fortgår. Bjuvs gruva har begärt överflyttning av ytterligare kolhuggare. Hur avvecklingen skall löpa i fortsättningen, beror på arbetskraftsutvecklingen, framhöll överingenjören. Bjuvs fabriker fortsätter ju t.v. med gasgenerering och behöver generatorkol utöver vad Skrombergaverken tar. Av den anledningen vore det önskvärt att bryta vidare i Nyvångs gruva i nuvarande omfattning och inte tvingas köpa importkol till Bjuv. Å andra sidan måste vi få fram

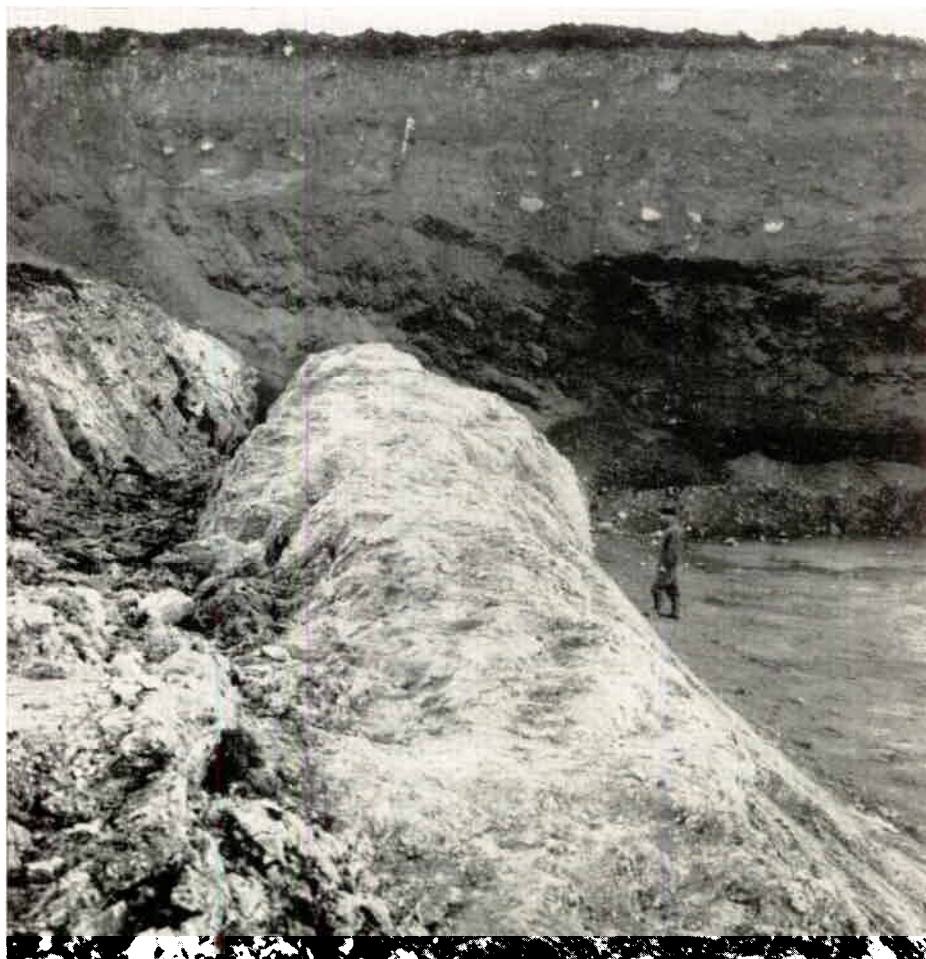
chamottelera i Bjuvs gruva i den takt fabriker efterfrågar chamotte, framhöll övering. Smedberg.

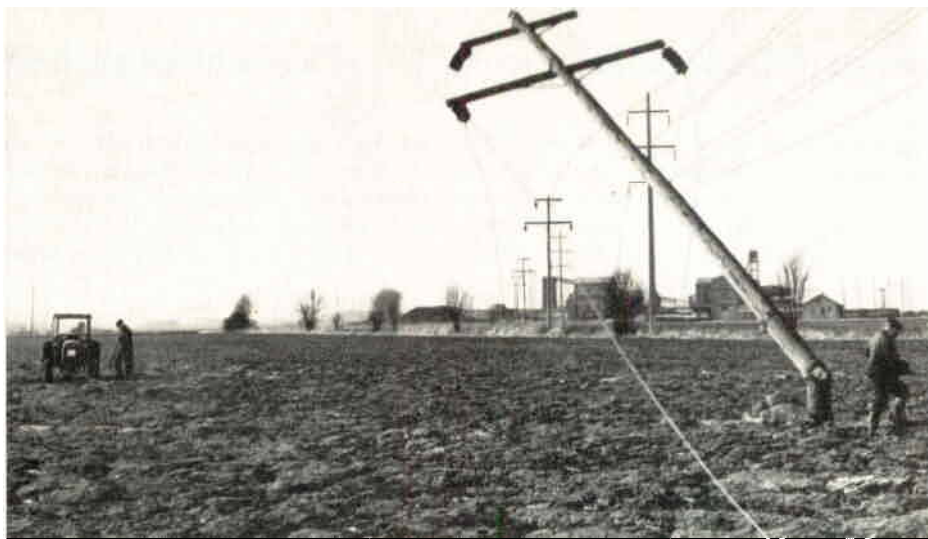
Intensifierad prospektering

Beträffande gruvdriften i övrigt höll sig övering. Smedberg helt till prospekteringen.

I Margreteberg undersöker vi alla där förekommande lertyper för att klarlägga, om det finns lera lämplig för fasadtegeltillverkning. I Danhult öster om Ingelstråde har vi känt till, att gruvflötserna från Höganäs gruva

I Skromberga norra dagbrott har påträffats ett märkligt geologiskt fenomen. En rygg av klinkerlera har skjutit i höjden i samband med förkastningar i jordskorpan eller som ett resultat av inlandsisens rörelser och tryck. Till vänster om lerryggen dyker flötsen genom förkastning ner ca 20 m, så djupt att den här måste brytas genom underjordsbrytning. T.h. på bilden gruvfogde Bror Persson.

Den 1931 mellan Höganäs och Nyvång byggda 30 kV högspänningslinjen, sedermera med flera isolatorer förstärkt för en spänning av 50 kV, har de senaste två åren ersatts med en ny 130 kV linje. Här håller man på att plocka ner den gamla linjen.

de. Flera stora order har däremot noterats för mekaniska verkstaden, främst för maskin- och montageavdelningarna. I plåtslageriet är orderingången inte tillräcklig.

Nyanläggningen i Hyllinge färdig efter semestern

Dir. E V Olsson redogjorde för omfattningen av den beslutade nyanläggningen vid Hyllingeverken. Man beräknar vara färdig därmed till arbetarsemesterns slut, då anläggningen inklusive den nya ugnen torde kunna tas i drift.

Kontaktkommitté för tjänstemännen

I anslutning till sekreterarens rapport från kontaktkommittéernas verksamhet meddelades, att en kommitté bildats för tjänstemännen att under företagsnämndens vara forum för information och samråd i frågor av intresse enbart och speciellt för tjänstemannagrupper.

En liknande kommitté hade föreslagits för arbetsledarna, som vid ett kommande sammanträde skall ta ställning till förslaget.

Nya normer vid belöning av förbättringsförslag

Redogörelse lämnades för följande, i samråd mellan arbetsgivare- och arbetstagarparterna framkomna förslag till nya belöningsnormer inom företags förslagsverksamhet:

- Vid förslag med inte mätbar vinst höjes de som riktlinjer tillämpade belöningssummorna med 33,5 %. Denna höjning ansluter sig bl.a. till löneutvecklingen vid företaget under den tidsperiod, varom här är fråga. Det poängterades, att avsikten inte är att knyta belöningssummorna till någon form av index men att istället med lämpliga tidsintervaller företags översyn och göra därav betingade justeringar.
- Vid förslag med mätbar vinst utgår belöning enligt ett kurvdiagram, som byggs på en procentregel utan specialregler om maximering eller prövning från fall till fall i vissa situationer.
De nya normerna föreslogs tillämpade retroaktivt från den 1 januari 1963.
- För att stimulera intresset för förslagsverksamheten utgår extra belöning till varje förslagsställare, som under en sammanhängande 5-årsperiod — räknat från den 1 januari 1960 — inlämnat
 - 1) minst 5 belönade förslag — en extra

inom ett mindre område ligger nära markytan. Där finns både lågeldfast och byggekeramisk lera, men om dessa går att använda, bl.a. på grund av kolhalten, är inte klart.

I Bjuvs-Billesholms-fälten prospekterar vi systematiskt för att försöka utröna, om flötserna inom enskilda sektorer kan ha kommit så nära markytan, och då vara av sådan kvalitet, att det kan löna sig att anlägga dagbrott.

Vi gör fortsatta fältundersökningar i Skromberga-fältets utkanter, i Axeltorp, i Stävesjö och i Vallåkra. I sistnämnda område gäller det både rörlera och fasadtegellera.

Övering. Smedberg meddelade slutligen, att två moderna sopmaskiner hade anskaffats för Skromberga lagerplatser för rå lera. Ni har kanske följt med pressdebatten, sade han, om det damm, som lastbilarna virvlar upp, när de kör på asfaltplanerna. Vi hoppas, att sopningen skall undanröja en betydande del av olägenheterna, slutade överingenjören.

Utökad slagarstyrka i specialtegelfabriken

Övering. B Aggeryd meddelade från Eldfasta keramiska avdelningen, att till följd av stor efterfrågan på kvalitet VICTOR kommer slagarstyrkan att utökas med ca 50 % i den nya specialtegelfabriken i Höganäs. Vi är ur rekryteringssynpunkt i ett bättre läge än tidigare, framhöll han, då råmaterialet inte innehåller någon kvarts, vilket material som bekant kan förorsaka silikos.

För Bjuvsverken rapporterades något förbättrad arbetskraftssituation, som medfört att III-ans ugn åter tagits i drift.

Nya rörfabriken i Höganäs i det närmaste driftsklar

Från Byggekeramiska avdelningen meddelade övering. W Cronström, att i den nya rörfabriken är den tyska pressen i drift sedan ett par veckor. Vi beräknar att provköra den horisontala amerikanska pressen om några dagar. Inkörning av massaberednings-

maskineriet pågår. Ugnen ger produktion sedan nyåret.

I den nya klinkerfabriken i Skromberga är ugnen i drift. Press-, tork- och glasyravdelning detaljritas, och beställning pågår, vilket även gäller massaberedningen, som kommer att inrymmas i rörfabrik 4.

Utveckling med avseende på förbättrad kvalitet på glaserade normalklinker pågår genom särskilt arbetsutskott. En del undersökningar och prov rapporterades, och produktkontrollarbetet fortsätter efter uppdagna riktlinjer.

Gamla järnsvampsverket har gjort 52 års tjänst

Överingenjör Y Wahlberg erinrade inledningsvis i sin rapport från Metallurgiska avdelningen om att packningen i gamla järnsvampsverket upphörde den 13 mars, då personalen bjöds på en uppskattad "avslutningsfest". Se s. 14. Skärtorsdagen tömdes den sista järnsvampskakan, och det gamla verket konserverades då efter 52 års tjänst för event. kommande behov.

Den i nya järnsvampsverket budgeterade produktionen för 1964 måste redan nu korrigeras med hänsyn till avrop från Riverton på såväl järnsvamp som järnpulver. Genom den bättre kvaliteten på järnsvamp har kapaciteten på bandugnarna kunnat ökas väsentligt.

Övering. Wahlberg redogjorde slutligen för tillverkningen av slipmedlet ALUMO-H och de olika HÄBINOL-färgerna. Färgfabriken har byggts ut med nya maskiner för att möta den ökade efterfrågan. En forskningsingenjör i produktionen har anställts för att ytterligare förbättra nuvarande kvaliteter och utveckla nya färger.

Från Verkstadsavdelningen rapporterades ingenjör H. Lundgren, att till följd av krav på korta leveranstider på formar hade hjälp måst anlitas i snickerifabriken. I gjuteriet är orderingången fortfarande otillfredsställan-

premie av 20 % på den inom nämnda tidsperiod uppnådda totala belöningssumman;

- 2) minst 10 belönade förslag — en extra premie av 30 % på den inom nämnda tidsperiod uppnådda totala belöningssumman.

Företagsnämnden anslöt sig i alla delar till det framlagda förslaget.

Följande förslag rekommenderades till belöning:

Centralverkstaden: Plåtslagarna Kurt Magnusson och Sem Svensson — anordning för resning av tornställning med truck; svarvare Rune Kronström — sug till kylvätskepump på svarv.

Bjuvsverken: Instruktor Ivan Johansson — förbättring av munstycke för pressning; elektriker Karl Johansson — sätt att fästa anslutningsledare i värmeelement; reparatör Gustaf Dahlström — skydd över gripanordning på tegeluttagare.

Bioteknologisk arbetsgrupp

Direktör K G Paulson meddelade, att den på tidigare sammanträde beslutade biologiska arbetsgruppen nu konstituerats enligt följande:

HÖGANÄSPLAST koncentrerar verksamheten till HÖGANÄS

Aktiebolaget Höganäs Plastprodukter, grundat 1954 som ett dotterbolag till Höganäs-Billesholms AB, har på sitt tillverkningsprogram haft skilda plastprodukter avsedda som komplement till Höganäsbolagets sedan gammalt bedrivna tillverkning av syrafasta keramiska produkter. Utvecklingen inom detta plastområde har under senare år, beroende på minskade investeringar hos avnärmarindustrierna samt på en stark konkurrens mellan alltför många konkurrerande företag på den begränsade svenska marknaden, uppvisat en mindre tillfredsställande lönsamhet.

I syfte att nå fram till en nödvändig strukturrationalisering har beslut fattats, att Aktiebolaget Höganäs Plastprodukters tillverkning i allt väsentligt skall koncentreras till glas-

fiberarmerade polyesterrör och rördelar och produktionen förläggas till den nya plastfabriken i Höganäs.

I samråd med AB Trelleborgs Gummifabrik kommer verksamheten i Lomma att med det snaraste avvecklas. Den där bedrivna tillverkningen övertages delvis av Trelleborgskoncernen, som dessutom förklarar sig beredd att ge huvuddelen av Lommas personal sysselsättning inom koncernens plastavdelningar.

Meddelande om förändringarna av Plastbolagets verksamhet lämnades till Företagsnämnden vid sammanträde torsdagen den 26 mars.

Avvecklingen av verksamheten beräknas kunna vara genomförd senast i samband med sommarens semesterstopp.

Dir. K G Thafvelin, företagsledningens repr. och ordf., ingenjör Svante Gustavsson, Skyddskontoret, sekr., ingenjör Hans Högestam, Konstruktionskontoret, arbetsstudietekniker Eric Forsberg, Arbetsbyrån, och plåtslagare Harald Gustavsson, Avd. 66.

Under fältarbetet i varje speciellt fall tillföres kommittén annan expertis såsom indu-

striläkare, driftsingenjörer och arbetsledare inom berörd avdelning.

Dir. Paulson framhöll, att det finns få sådana kommittéer i vårt land. Det gäller för kommittén att själv finna lämpliga arbetsformer, studera hur man arbetar på andra håll och sedan i samråd med Skyddskontoret utforma ett arbetsprogram. R.E.

I avvaktan på att Höganäsbolaget så småningom kommer att bygga en ny kontorsbyggnad, har uppförts en kontorspaviljong öster om huvudkontoret i Höganäs. Paviljongen, som levererats i sektioner, har en totallängd av 52,5 m och en bredd av 8,5 m. Den ger ett tillskott på 30 kontorsrum för bl.a. inköpsavdelning, expeditiönscentral och lokaler för anställning av arbetare.

Tjugo års förslagsverksamhet vid Höganäsbolaget har gett över 100 000 kr i belöningar

Förslagsverksamheten vid Höganäsbolaget har 20-årsjubilerat. Det första förslaget — tryckrullställ för linbana — inlämnades 1944 av dåvarande linbanemästare C F Pettersson i Hyllinge. Vid 1963 års utgång hade vid moderföretaget belönats sammanlagt 748 förslag med tillsammans 102 355 kronor. Motsvarande siffror för Höganäskoncernen är 1 282 förslag och 136 990 kronor.

I anmälan i första numret av "Brännpunkt", som utkom i december 1943, riktades bl.a. följande appell till de anställda:

"Förslag till förbättringar av allehanda slag är välkomna i Brännpunktens spalter. Det kan vara förslag till tids- och materialbesparande åtgärder, förbättringar av maskiner, verktyg och arbetsmetoder, organisatoriska förbättringar etc."

Beskrivningen av det första i ingressen omnämnda förslaget kommenterades av dåvarande koncernchefen, dir. P Eg. Gummesson, med följande ord:

"Ovanstående initiativ är beaktansvärt och uppskattas av ledningen. Det är ju så, att arbetaren är den, som kommer i den intimaste kontakten med arbetsuppgifterna som sådana och särskilt med deras svårigheter. 'Den vet bäst var skon klämmer, som har den på sig.' Ingen är så lunda i och för sig bättre än han ägnad att komma med förslag till förbättringar eller nya anordningar. Vi vill även härmed uttala den försäkran, att om dylika initiativ tages från arbetare, förmän eller andra vi också kommer att upptaga dem till grundlig prövning. Där de befinnes lämpliga, kommer de också att honoreras efter sitt värde."

Förslagsverksamheten introducerades sålunda vid Höganäsbolaget, innan denna verksamhet fick organiserad form i "Avtal om företagsnämnder" 1946. Av diagram på nästa sida framgår, att en markant topp i antalet belönade förslag noterades vid Bolaget 1949. Därefter går kurvan neråt och har med undantag för åren 1958—1959 varit ganska jämn.

Kurvan för belöningar i kronor har däremot gått uppåt. Detta beror inte enbart på kompensation för det försämrade penningvärdet. Högre kvalitet har under de senaste åren noterats på flera förslag.

1958 fick ett lag på tre förslagsställare vid Skrombergaverken dela en belöning på 12 000 kronor. Ett annat Skromberga-förslag belönades 1962 med 2 500 kronor. Förra året kammade maskinskötare Uno Ivarsson i järnpulververket hem den hittills högsta belöningen till en enda förslagsställare eller 5 000 kronor. Två andra belöningar i föl på 3 000 resp. 1 500 kronor medverkade till att genomsnittsbelöningen fick en kraftig puff uppåt.

408 förslagsställare

Inte mindre än 408 anställda vid moderföretaget har deltagit i förslagsverksamheten under de tjugo åren. Den flitigaste förslagsställaren är reparatör Karl-Erik Johansson, som åren 1955—1957 belönades för 27 förslag! Närmast ligger filare Carl-Axel Olsson med 20, plåtslagare Sture Ljung med 19, reparatör Arit Johansson (numera sjöingenjör) med 12, reparatör Bertil Svensson och plåtslagare Bertil Johansson med vardera 11 samt reparatör Gustav Danielsson med 10 förslag. Tjugotvå förslagsställare har belönats för 5—9 förslag.

Mek. Verkstaden toppar

Att Mekaniska Verkstaden ligger i toppen inom förslagsverksamheten bland moderbolagets anläggningar är förklarligt. Om man nämligen ser på förslagsverksamheten i hela landet, så dominerar i detta avseende den mekaniska industrin över annan industri.

Följande redovisning av förslagsverksamheten inom Bolagets olika anläggningar kan kanske ha sitt intresse:

Anläggning	Antal förslag	Antal förslagsställare
Höganäsverken:		
Mek. Verkstaden	240	95
Järnpulververket	48	18
Rörfabriken	38	20
Schakt Gustaf Adolf	36	16
Fabrik XII	30	7
Järnsvampverket	28	19
Transportkontoret	23	18
ALUMO-verket	16	11
Finkeramiska fabriken	13	3
Kemiska fabriken	12	11
Fabrik V	12	8
Snickerifabriken	11	5
Stengodsfabriken	10	12
Ängcentralen	7	6
Elverkstaden	6	5
Fabrik VIII	4	4
Gasgeneratorerna	3	3
Centrallaboratoriet	2	2
Tegellagret	2	4
Murbruksfabriken	1	1
	542	268
Bjuvsverken	69	41
Skrombergaverken	69	54
Nyvangsverken	24	19
Schakt Malmros	19	7
Gunnarstorpverken	14	12
Hyllingeverken	9	5
Trollhätteverken	1	1
Animskog	1	1
	748	408

Karl Pärson, Slip-Naxos,

Höganäskoncernens toppman

Förslagsverksamheten vid AB Slipmaterial-Naxos startade 1947. Totalt 469 förslag har belönats, och den sammanlagda belöningen utgör 28 580 kronor. Reparatör Karl Pärson är inte endast Slip-Naxos' utan Höganäskoncernens flitigaste förslagsställare. Han och hans arbetskamrat, montör Axel Dahlkvist, har sedan flera år i inbördes konkurrens legat i toppen. Förra året var det Pärsons tur att ta ledningen, och i den senaste förslagsronden ökade han med sitt 33:e förslag. Dahlkvist har nu "lagt upp", dvs. han är fortfarande anställd vid Slip-Naxos men deltar inte mera i arbetet. Han intar med sina 30 belönade förslag en förnämlig andraplacering.

Närmast de båda toppmännen kommer svarvare Åke Josefsson med 13 samt arborare Olof Pettersson och pressare Emil Thellman med vardera 10 förslag. Sjutton förslagsställare har belönats för 5—9 förslag.

I Baskarp är maskinskötare Edvin Björnell toppman med 11 belönade förslag. Fyra "slipare" i Baskarp har belönats för 5—8 förslag.

De 469 belönade förslagen inom Slip-Naxos fördelar sig enligt följande:

Västervik	377 förslag
Baskarp	71 "
Lomma (1949—1954)	21 "

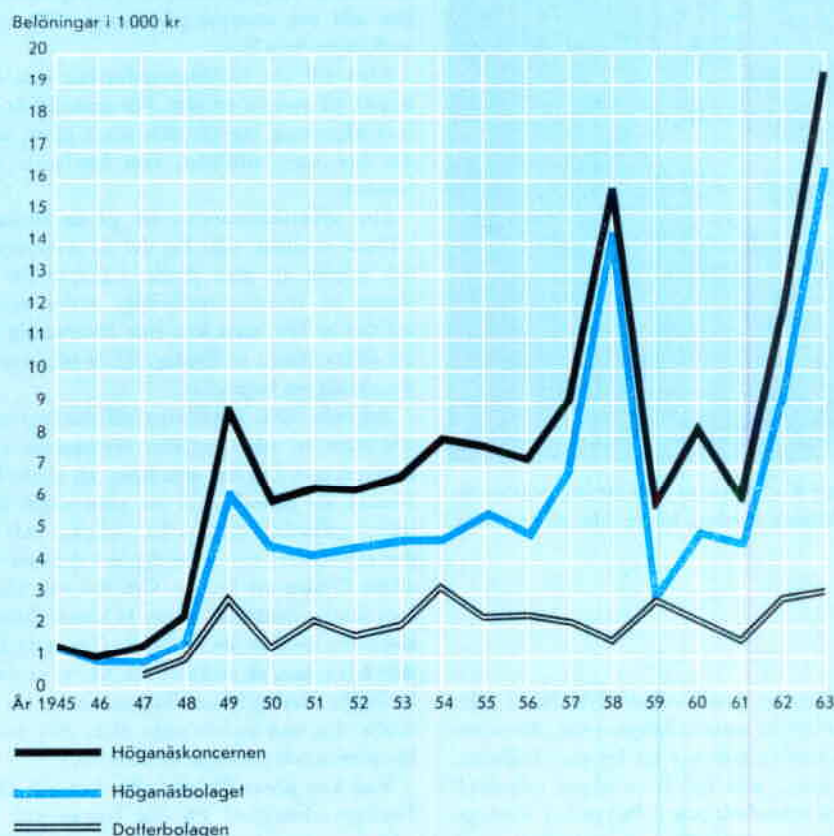
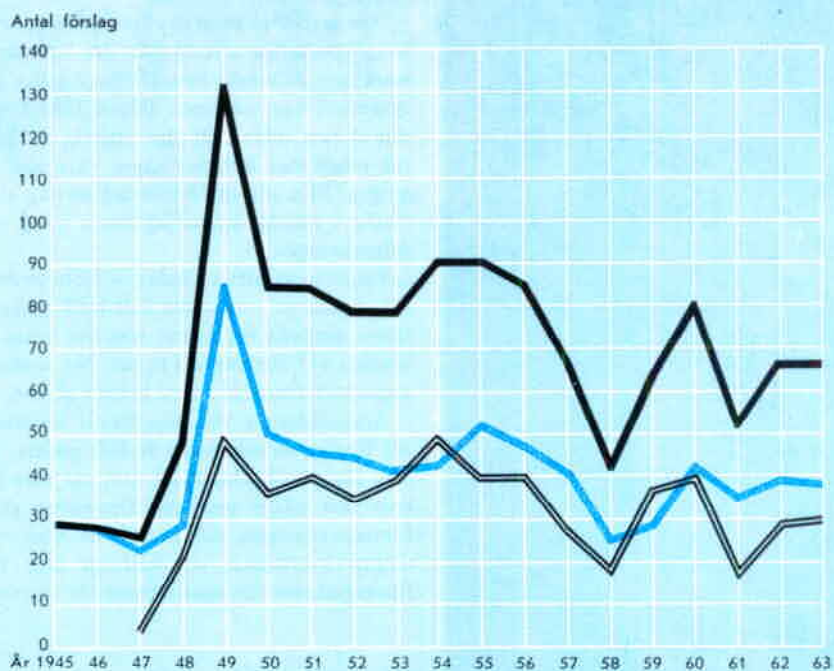
Sagt om förslagsverksamheten

Direktör Olov Herneryd, Höganäs:

— Den som inom ett företag regelbundet arbetar på en bestämd arbetsplats, blir helt naturligt väl förtrogen med sina uppgifter och sin miljö. Han bör ha mycket goda förutsättningar att tänka ut förbättringar i arbetsmetoden och förenkling av rutinen. Detta förutsätter givetvis teknisk känsla och en konstruktiv önskan att förbättra metoderna. Finns dessa förutsättningar, kommer också förbättringsförslag fram till båtnad både för den anställde och för företaget. Detta främjar samarbetsanda och bör också skänka förslagsställaren tillfredsställelsen av en egen insats till det gemensamma bästa.

Höganäsbolaget räknar sig med stolthet till pionjärerna inom förslagsverksamheten. De gångna 20 årens verksamhet visar också många fina exempel på tekniskt nytänkande i praktisk form.

Det är med glädje vi kan konstatera, att kvaliteten på förslagen har stigit under de senaste åren. Vi har också haft tillfredsställelsen att belöna duktiga förslagsställare med höga belopp. Men i vår ständiga strävan efter rationaliseringar är det inte endast de "stora" förslagen vi väntar på. En aldrig så liten förbättring eller förenkling kan innebära bättre och säkrare arbetsmetoder, ökad trivsel i ar-

Överst: Kurvan över antalet belönade förslag inom Höganäskoncernens förslagsverksamhet visar en markant topp 1949. Därför går kurvan nedåt och har med undantag för åren 1958—59 varit ganska jämn.

Nederst: De årliga belöningssummorna för förbättringsförslag inom Höganäskoncernen har gått stadigt uppåt. Högre kvalitet på förslagen är en av orsakerna därtill. En rekordbelöning för ett förslag 1958 medverkade till toppen detta år.

betet och samtidigt större tillfredsställelse för arbetstagaren.

Det är en viktig uppgift att rätt avväga belöningsans storlek. Allteftersom erfarenheten på detta område ökar, hoppas vi kunna förbättra vår ersättningsteknik. Alla kan helt naturligt inte nå de stora beloppen, men även en mindre ersättning bör ha en stimulerande effekt. Den sanna skaparglädjen bör också utgöra en väsentlig drivkraft i förslagsarbetet.

Det är min förhoppning att vi trots en alltmer komplicerad tillverkningsteknik skall kunna höja intresset för förslagsverksamheten till fromma för alla, som arbetar i företaget.

Direktör Malte N Nilsson, Västervik:

— Genom förslagsverksamheten kan den anställda medverka till ökad effektivitet och trivsel på arbetsplatsen. Det finns knappast något område, där inte förbättringar kan göras, som bl.a. kommer produkterna till godo och därmed ger ökad konkurrenskraft, vilket idag mer än någonsin har kommit i förgrunden.

En aktiv förslagsverksamhet i våra produktionsavdelningar får anses vara ett uttryck för ett gott samarbete, och det bör därför ligga arbetsledningen varmt om hjärtat att skapa sådana förhållanden, som befördrar en dylik verksamhet. Framförallt gäller det att aldrig känna det som kritik mot sig själv, då ett förslag kommer fram: driftsblindhet finns ju hos alla.

Förslagsverksamheten gäller inte enbart den egna arbetsplatsen. Genom att vakat observera andras sätt att utföra delar av tillverkningsprocessen kan goda uppslag erhållas. Det är inte nödvändigt att utarbeta fullständiga förslag: en idé eller till och med en fråga kan ge uppslag till helt nya metoder etc.

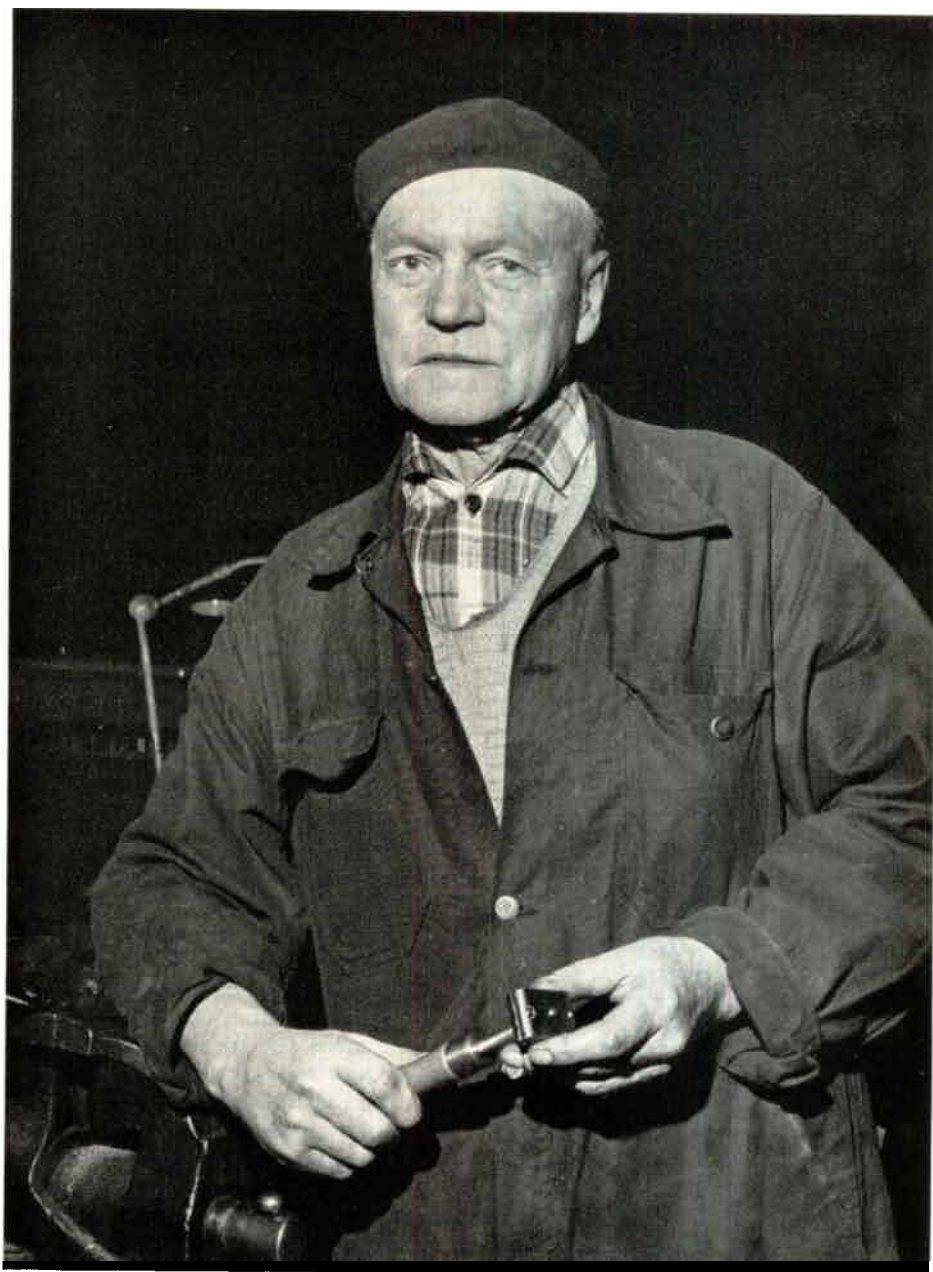
En intensifierad förslagsverksamhet bör stödjas på alla sätt och ges all möjlig publicitet.

Förman Arthur Thuvesson, Höganäs:

— I dag har förslagsverksamheten fått en helt annan innebörd i företaget än den hade vid starten. Redan de "Tekniska Kommittéerna" tog ju upp förbättringsförslag till belöning. På den tiden var dock risken, att arbetsledningen tog illa vid sig, rätt stor. Man såg på detta håll många gånger förslagen som en kritik av sitt eget sätt att sköta fabriken och utnyttja maskinparken på rätt sätt.

Nu har vi kommit därhän, att arbetsledarna aktivt deltar i förslagsverksamheten, gemensamt med arbetarna. Under senare år har ett par förslag inneburit ett samarbete mellan dessa parter, som därför har fått dela på belöningen. Många gånger har ju också arbetsledarna större möjligheter att utveckla och hjälpa arbetarna med deras förslag, och så bör det ju också vara — ett samarbete ger alltid bästa resultat. Jag hoppas, att alla gamla fördomar i den vägen skall försvinna.

Tiden är nu också inne, då arbetsledarna

Höganäskoncernens flitigaste förslagsställare, reparatör Karl Pärson, Slip-Naxos, Västervik, är "still going strong". Hans nuvarande rekord, 33 belönade förslag, torde inte bli slutsiffror, när det blir tid för honom att "lägga av".

bör visa fram sina egna förbättringsförslag. På alla arbetsplatser gör arbetsledarna i dag större eller mindre förbättringar. De flesta framtvings av "flaskhalsar" någonstans, s.k. vardagsrationaliseringar. Men givetvis gör arbetsledarna också väsentliga förbättringar, som aldrig tages fram för bedömning. Gränsen för vad som tillhör vårt arbete och vad som ligger utöver detta har aldrig blivit klart utstakad och kommer väl inte att bli det heller.

Jag skulle vilja uppmana alla arbetsledare att lämna in sina förbättringsförslag för bedömning. Med förslag menar jag då inte åtgärder, som kan anses falla inom ramen för arbetsledarens tjänst, utan sådana, som ver-

kar väsentligt produktionsbefrämjande eller innebär större materialbesparingar. Även om många förslag kommer att bli utan belöning, så får man i alla fall fram någon måttstock på även arbetsledarnas deltagande i förslagsverksamheten. I det långa loppet bör man då också komma fram till rättvisa beräkningsgrunder även för våra förslag.

Reparatör Karl Pärson, Västervik:

— Helt naturligt är jag positivt inställd till "vardagsrationaliseringen". Bakom min aktivitet har legat en förhoppning om att på något vis kunna underlätta jobbet för en arbetskamrat, så att det blir roligare, lättare att

arbeta, kanske ger högre förtjänst och en bättre produkt.

När jag ser en maskin eller en kamrat i arbete, tänker jag alltid: Gör det inte att få maskinen att arbeta bättre? Detta gäller i all synnerhet nya maskiner. Ibland löses frågan rätt så fort, ibland får man grubbla en längre tid, innan man kommer någon vart med lösningen. Idén till en förbättring ser jag alltid färdig i förväg, innan jag sätter igång med tillverkningen.

Ett av mina bättre förslag — lyftanordning för slipskivor — gjordes helt med tanke på större obrända slipskivor, som var svåra att hantera vid sättningen i ugnen. Nu användes apparaten även vid större brända skivor.

Arbetsledarnas vid Slip-Naxos inställning till förslagsverksamheten är helt positiv, och ofta får man berömmande ord, när man lyckats lösa något problem. Detsamma gäller företagsledningen, och i samband med belöningen överlämnas ett skriftligt tack från företagschefen för visat intresse för företaget.

Filare Carl-Axel Olsson, Höganäs:

— Förslagsverksamheten tycker jag är stimulerande, för den visar, att förslagsställaren inte står och stampar på samma ställe i utvecklingen hela livet.

Idén till ett förbättringsförslag kan nog uppstå på mer än ett sätt. För egen del är det inte någonting jag går och söker efter, utan det har varit tillfället, som har givit mig idéerna.

Hur arbetskamraterna ser på en förslagsställare varierar väl. En del är avundsjuka och menar, att man skulle skämmas för att lämna in förbättringsförslag, andra tycker att det är bra, men kan inte komma sig för att själva lämna in förslag, då de ofta tycker det rör sig om bagateller.

Arbetsbefälets inställning till förslagsverksamheten är, vad beträffar förmannen, synnerligen god. Det har ofta hänt, att denne har försökt att påverka till att göra något förbättringsförslag. Men vi har tidigare haft ett par ingenjörer, som helst sag, att det inte var några förslag att belöna. Om det var något, som skulle förbättras, fanns ju konstruktionskontoret, menade de tydligen. (Detta är helt min åsikt, men så verkade det, när vi satt och bedömde förslag i kontaktkommittén, för då skulle den ena avdelningen efter den andra kopplas in och göra sina uttalanden.)

Vad kan göras för att stimulera till ökad förslagsverksamhet? På den frågan vill jag rekommendera mera konsekvens vid bedömningen av belöningens storlek. Studera gärna värderingsprotokollen från kontaktkommittén! Sätt upp extra pris till den som lämnar in många förslag, t.ex. för vart femte belönat förslag!

Jag tycker förslagsverksamheten är trevlig ur min synvinkel, men jag tror nog Höganäsbolaget tjänar tusenfalt på det som utbetalas i belöningar.

Ege

HÖGANÄSBOLAGET har utbildat arbetare till INSTRUKTÖRER

Höganäsbolaget avslutade under januari månad första omgången i en serie utbildningskurser för instruktörer vid Bolagets verk i nordvästra Skåne. Kursen hade 12 deltagare.

Instruktion och handledning av nyanställd personal är instruktörernas arbetsuppgifter. De har erhållit utbildning i instruktionsmetodik, omfattande teoretiska lektioner, praktikkfall och studier på arbetsplatser i Höganäs m.m.

På sina resp. arbetsplatser kommer eleverna genom driftsledningens försorg få tillfälle att förbereda sig för sina instruktionsuppgifter genom att närmare studera det arbete, som de skall instruera om.

Eleverna har fått lära sig att göra upp en stegindelning, omfattande instruktionernas uppdelning i moment och deras rätta ordningsföljd vid en instruktion. En del arbete återstår alltså, innan instruktörerna helt kan utnyttjas. Instruktionerna måste väl förberedast för att ge avsedd effekt.

Instruktörerna kommer även att användas som introduktörer av nyanställd personal, varigenom verkmästare och förmän får hjälp och avlastning. När instruktionsuppgifter inte föreligger, arbetar instruktörerna i produktionen.

Som kursledare för den nu avslutade kursen hade Bolaget förmånen att få utnyttja intendent K L Frances, Arbetsledarinstitutets specialist på instruktionsfrågor. Intendent Frances var mycket nöjd med elevernas prestationer och kommer under våren åter till Bolaget för att följa upp utbildningen och studera instruktörerna i deras nya befattningar.

Följande elever deltog i utbildningen: Höganäs: Karl Paulson, Anders Johansson, John Bogren (specialtegelfabriken), Bertil Magnusson, Claes Sandberg, Ludvig Kubja (rörfabriken). Bjuv: Erik Nilsson, Harley Hellman. Skromberga: Oskar Nilsson, Sune Bohlin, Ivar Jönsson, Lilian Hansson.

Rolf Julin

Kursledaren för Höganäsbolagets kurser för utbildning av instruktörer, intendent K L Frances från Arbetsledareinstitutet, flankerad av kursdeltagarna Harley Hellman, Bjuv, och Claes Sandberg, Höganäs.

16 nya elever utexaminerade från Keramiska Arbetsledareskolan

Den andra årskursen av Svenska Keramiska Arbetsledareskolan, som i likhet med den första varit förlagd till Höganäs och Höganäsbolaget, avslutades i februari 1964. Utbildningen, som pågått i 12 veckor, är avsedd för arbetsledare och arbetsledareaspiranter inom den keramiska industrin. Deltagarna har rekryterats från olika företag i Sverige och Danmark. Sju deltagare tillhörde Höganäsbolaget och nio deltagare utomstående företag.

Med den erfarenhet vi har från första kursen, har ämnena fysik och kemi upptagits på

kursprogrammet, vilket visat sig mycket lämpligt. Denna tanke har vidareutvecklats så, att till tredje kursen kommer elever tillhörande Höganäsbolaget att under våren och hösten genomgå en grundläggande kurs i svenska, matematik, fysik och kemi. Anslutningen till denna kurs är mycket god.

Utbildningen har bl.a. omfattat yrkesritning, keramisk konstruktionslära, allmän keramisk tillverkningsteknik, driftsorganisation och ekonomi. Eleverna har i likhet med föregående år haft praktiskt arbete under 60 tim-

mar, varvid de fått lära sig handformning, slagning och gjutning. I det senare arbetet har instruktörer från Iförverken utnyttjats. Eleverna har under kursens gång varit på studiebesök bl.a. på Slottsmöllans Tegelbruk i Halmstad och på Iförverken, Bronölla.

Utomstående elever har varit förlagda i hem i Höganäs. Vi hoppas att inom ett par år ha löst bostadsfrågan, så att helt kursinternat kan erbjudas i f.d. länssjukhemmet Margreteberg, som Bolaget köpt.

Kursavslutning hölls i Bruksgården, varvid direktör K G Paulson, Höganäsbolaget, tackade eleverna för det intresse och den studieflyt de visat. Han underströk vidare vikten av en fortgående utbildning av arbetsledare framförallt i de teoretiska kunskapsämnena. Direktör R. Malcolm, Iförverken, delade ut betyg och premier och tackade Höganäsbolaget för det arbete som nedlagts på att genomföra den nu avslutade kursen. Han var övertygad om att de utbildade arbetsledarna skulle vara ett gott tillskott för den keramiska industrins vidare utveckling. Sedan betyg och premier utdelats, avslutades kursen med en gemensam måltid under gemytliga och trivsamma former.

Förberedelsearbetet för tredje årskursen har redan startat, och arbetsledare och arbetsledareaspiranter inom och utom Bolaget förbereder sig för kommande kurs. Ett 10-tal elever från Bolaget har redan anmält sig tillsammans med en arbetsledare från Minnesbergs Tegelbruk.

Rolf Julin

En kvartett i glatt samspråk vid Keramiska Arbetsledareskolans andra årsavslutning. Fr.v. kursdeltagarna Karl-Axel Engström och Rudolf Schier, Höganäs, Erik Nilsson, Bjuv, och direktör K G Paulson, Höganäsbolaget.

Gamla Järnsvampsverket i Höganäs "pensioneras"

Fredagen den 13 mars avställdes det gamla järnsvampsverket i Höganäs efter att ha varit i oavbruten tjänst sedan 1912. Med anledning härav hade arbetare och tjänstemän, som under senare år haft sin verksamhet knuten till Järnsvampsverket, inalles ett 60-tal män, inbjudits till en kamratträff kring en enkel smörgås och öl. De inbjudna samlades på

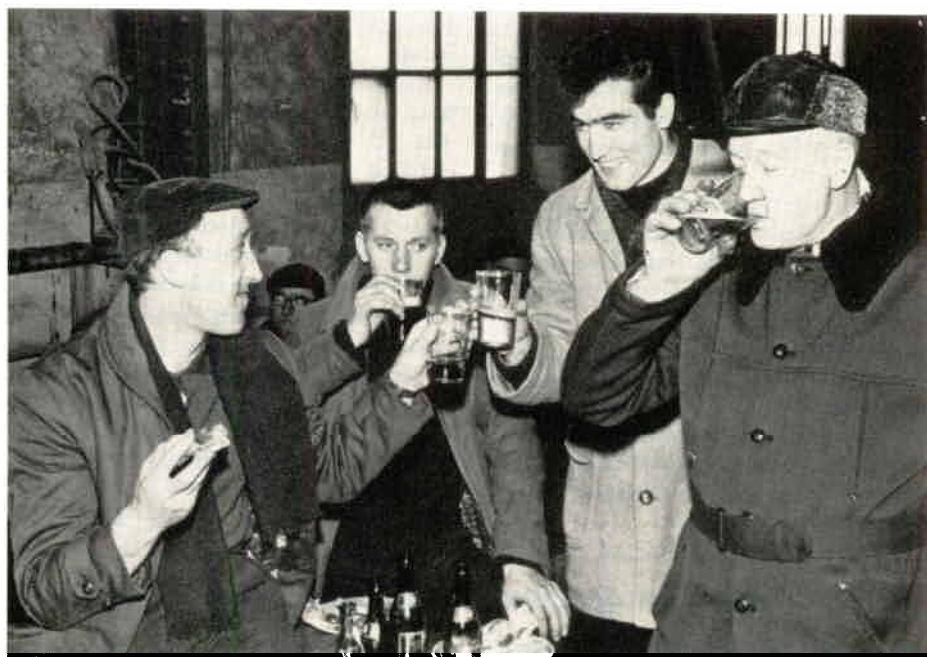
eftermiddagen i verkets ugnshall, där de hälsades av direktör K G Thafvelin, som bl.a. yttrade:

— När nu det gamla järnsvampsverket efter mer än 50 års idogt producerande skall avställas, har vi velat manifesteras detta på samma sätt som vi avtackar våra övriga pensionärer — lugnt, värdigt och utan överdrif-

ter. Att det finns något av sentimentalitet med i bakgrunden är väl bara naturligt.

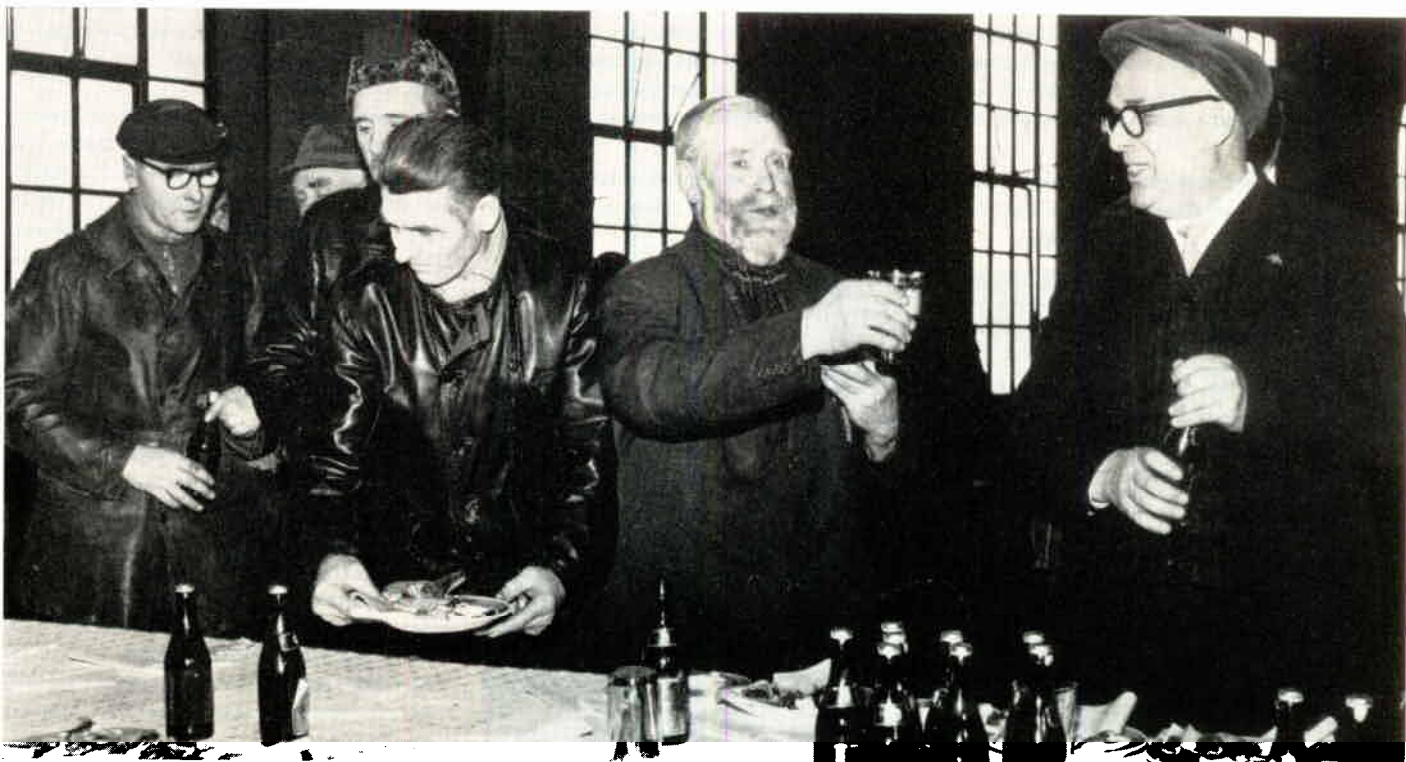
Vi vill gärna också vid det här tillfälle tänka på och minnas alla medarbetare, många med lång tjänstgöringstid, andra mera nykomlingar i sammanhanget.

Det är inte meningen att slösa många ord utan att i stället vara tillsammans den här

På avslutningsfesten vid det gamla järnsvampsverkets "pensionering" tackade saxförelse Gunnar Hansson, t.v., här sedd i sitt gamla jobb, för trakteringen. T.h. låter sig Jan Johansson, Sven Ask, Zdrauko Paulov och Johan Johansson väl smaka.

Även om det inte kom till synes vid detta tillfälle, var det med ett visst vemod man lämnade denna arbetsplats, vilken präglats av ett mycket govt kamratskap. Fr.v. Erik Nilsson, Sven Nilsson, delvis skymd, Ture Andersson, Filip Johansson, mera känd som "Fille med skägget", och förra året pensionerade Ture Ibsonius.

sista officiella dagen. Intendent Bertil Wallgren har emellertid inventerat sitt bildarkiv, och så här med smörgåsen i ena handen och ölet i andra kan vi väl se, vad han har funnit.

Så följde en kavalkad av ljusbilder över de gångna årens utveckling, avslutad med några glimtar från det i höstas invigda nya järnsvampsverket. Direktör Thafvelin fortsatte:

— Slutligen är vi framme vid fredagen den 13 mars 1964 — ingen är väl skrockfull? Alla vet, att här har byggts som aldrig tidigare i Höganäs och att en ny anläggning nu står redo att ta över — en rationalisering. Vi måste emellertid konstatera, att det gamla verket in i det sista har producerat en bra produkt och på ett förvånansvärt rationellt sätt med hänsyn till sin ålder. Med våra cykelergometerprov i samband med spänstpropagandan i friskt minne får vi således till sist konstatera, att det är en pigg pensionär, som vi nu avtackar.

Gamla järnsvampsverket trivsamt arbetsplats

De anställdas tack till företagsledningen framfördes av saxförare Gunnar Hansson, som arbetat i järnsvampsverket omkring 12 år.

— Innan vi skiljs åt, vill jag tacka företagsledningen för vad här bjudits på. Det är givet, att vid ett sådant tillfälle som detta, då en gammal fabrik upphör med sin verksamhet, så känns det onekligen lite vemodigt.

Då man ser tillbaka på den tid som gått, så är det mycket som står för en. Det är särskilt det goda kamratskapet, som rått här. Jag kan utan vidare konstatera, att i "gamla järnbruket" alltid, sedan gamla tider och fortfarande, har rått stor trivsel, och detta säkert beroende på det goda kamratförhållande.

I denna fabrik har det säkerligen också visat sig, att den har haft den minsta frånvarofrekvensen och även det lägsta antal arbetare, som lämnat sin anställning. Jag kan med stor säkerhet säga, att detta sammansvetsade kamratskap och trivsselförhållande har varit företaget till stort gagn och oss själva till nytta. Som ett bevis härpå — det är ju ingen hemlighet — har vi här legat bland de bäst betalda inom företaget. Det skulle vara glädjande, om detta kunde ge företagsledningen en tankeställare för att få till stånd liknande förhållanden inom företagets andra områden att komma andra anställda till del.

Vi har den sista tiden fått kännedom om att det under slutskedet har tillverkats den bästa svamp, som kommit ut från gamla järnverket på mycket länge. Detta inger oss en tanke, att det gamla ordstävets "ju flera kockar, ju sämre soppa" fortfarande är giltigt och riktigt i många fall. Det ordstävet slår mig genom sin riktighet, vad det gäller arbetsledningen här. Vi har haft ett minimum av arbetsledare här under den sista tiden men fått fram det bästa resultatet. Även detta bör företagsledningen något att tänka på.

Jag vill ännu en gång framföra vårt tack för vad här bjudits på. Det är för oss särskilt glädjande att få erfara, att även vi har ett värde för företaget.

R.E.

Höganäsbolagets första kvinna i gruvdriften, fru Brita Persson, sköter uppgiften som "vågmästare" vid Schakt III i Bjuv som en hel karl. Att hon dessutom trivs med jobbet, visar väl hennes glada leende.

Första kvinnan i gruvdriften trivs som "vågmästare" i Bjuv

Det var solsken både ute och inne, då "Brännpunktens" medarbetare gjorde ett besök i våghuset vid Schakt III i Bjuv. Besöket gällde en intervju med den första kvinnan i Höganäsbolagets gruvdrift, fru Brita Persson. Man såg genast, att den leende "vågmästaren" trivdes med jobbet. Lastbilar och dumpers med omväxlande stenkol, lera och chamotte fick sin vikt kontrollerad och uträknad.

— I början var det nog lite besvärligt med alla siffror och att skilja på stenkol och lera, som för ett ovan öga ter sig likadana, sade fru Persson. De första dagarna hade jag sak-kunnig hjälp, och nu går det fint. Jag trivs bra med jobbet.

Min make John, som samtidigt med mig började som lastmaskinsförare vid schaktet, har i 17 år haft lastbilsåkeri i Ängelholm.

Min nuvarande sysselsättning kan sägas ha viss anknytning till denna rörelse.

Sedan vi lämnat åkeriet, var vi båda en kort tid anställda vid Findus, men trivdes inte med skiftesarbete. Det blev så oregelbunden sömn. Vid gruvan börjar jag kl. 6.00 och slutar arbetsdagen framemot 15-tiden.

Några problem som förvärvsarbetande mor har jag inte. Vi har två pojkar, och den äldste, 20-åriga Göran, går i sjöbefälsskola i Göteborg. Till sommaren är han klar med sin styrmansexamen. Lillebror Christer, 15 år gammal, går i Praktiska realskolan i Hälsingborg. När han skall välja levnadsbana, blir det nog också sjön som lockar.

Vi trivs utmärkt i Bjuv i en trevlig lägenhet i ett HSB-radhus. Både min man och jag är uppfödda på landet, och vi tycker att det är lugnt och skönt i Bjuv. Detta påpekande underströks av ett soligt leende, när fotograf Bengt Blom förevigade Höganäsbolagets första kvinnliga "gruvarbetare". Ragge

Höganäsbolagets chef, dir. Olov Herneryd, tillsammans med avd. 66-representanter på fackföreningens årsmöte. Fr.v. pressare Egon Jönsson, ordf., ombudsman Göte Rossing, dir. Herneryd och stuvare Sten Sjögren, vice ordf.

"LÅT OSS HJÄLPAS ÅT..."

– KONCERNCHEFENS APPELL på fackföreningsmöte i Höganäs

Ett ovanligt fackföreningsmöte blev det, när Fabriks avdelning 66 i Höganäs höll årsmöte i Höganäs Folkpark den 28 februari. Höganäsbolagets chef, direktör O. Herneryd, hade nämligen på fackföreningens begäran ställt sig till förfogande som talare. I en utomordentlig exposé tecknade bolagschefen bilden av företaget av i dag. Med kurvor och diagram visade han, vilka förhoppningar man har på framtiden efter de stora investeringar, som nu håller på att fullföljas. "Låt oss hjälpas åt att nå det mål, vi föresatt oss och som gagnar oss alla", var dir. Herneryds slutappell.

Det var första gången Höganäsbolagets chef medverkade på ett fackföreningsmöte. I sitt sällskap hade han en rad andra företrädare för företaget, bl.a. direktörerna K. G. Paulson,

E. Olsson, V. Terling och K. G. Thafvelin.

Dir. Herneryd gjorde först en historisk återblick på Höganäsbolaget och dess företagare och redogjorde sedan för vad man väntar sig av investeringarna. I investeringsprogrammet återstår 28 miljoner kronor för innevarande år. Dir. Herneryd stack inte under stol med att löneposten är en kännsbar faktor för företaget — det rör sig om 66 miljoner kronor. En andehämningspaus behövs efter det stora programmet fullföljande, sade han, men önskemål finns sedan alltså kvar, t.ex. utbyggnad av Höganäs hamn och ett nytt huvudkontor.

I sin redogörelse framhöll bolagschefen, att man nu satsar på en effektivitetsökning och rationalisering men också på ytterligare bättre kvaliteter. Arbetsstyrkan vid Höganäsverken var under 1963 918 arbetare. Vid årsskiftet var behovet ytterligare 150 arbetare, varav ett 40-tal har kunnat anställas i år.

"Låt oss hjälpas åt att nå det mål, vi föresatt oss och som gagnar oss alla", var dir. Herneryds slutappell.

I den frågestund, som följde, kom man in på det yrkeshygieniska området — luftföroreningar, silikosfara, "strumpdöd" och trivselsfrågor i arbetet. Här var det närmast dir. K. G. Paulson, som besvarade frågor. Han betonade, att Höganäsbolaget kanske satsar mera än något annat svenskt företag, när det gäller yrkeshygienen. Men det är ofta svåra problem, som måste lösas, sade han. I frågestunden berördes också en sådan omdiskuterad fråga som fabriker utan fönster och dagsljus, proportionerna mellan antalet arbetare och tjänstemän etc.

Ombudsman Göte Rossing, som ledde frågestunden, uttalade fackföreningens tack och gav uttryck åt förhoppningen, att det inte var sista gången, som Höganäsbolagets chef gästade avdelning 66.

R.F.

Arbetsledare på informations- träff

Drygt 100-talet arbetsledare vid Höganäs-bolagets olika anläggningar i Höganäs, Bjuv, Skromberga och Nyvång hade hörsammat inbjudan till informations- och diskussionsträff på Stadshotellet i Höganäs sista dagen i januari. Dir. Olov Herneryd hälsade välkommen och uttryckte sin glädje över den goda tillslutningen.

Dir. Herneryd inledde själv informationen med en företagsorientering. Som avslutning framhöll koncernchefen, att konjunkturen ser ut att vara på uppgång, och orderingången för Bolagets produkter är i stigande. Vi fortsätter och fullföljer våra åtgärder för att säkra tillgången på arbetskraft. Produktion och försäljning ökar. 1964 är ett intressant år, men inga framgångar nås utan hårt arbete, summerade dir. Herneryd, som avslutade med deklarationen: Jag är övertygad om att jag får allt stöd och all hjälp.

Ytterligare information lämnade dir. K G Thafvelin, som aviserade hjälpmedel för arbetsledarnas uppföljning av engagemang med nyanställd personal. Överingenjör Ernst Geijer redogjorde för företagets centralplanering och produktionsprognoser för 1964. Intendent Olle Rinné talade om kostnadskontroll och direktör K G Paulson om arbetsledarnas mellanställning vid ackordsfrågor. Kapten Rolf Julin avslutade föredragen med en orientering om utbildningen av arbetsledare.

Trots att sammankomsten vid detta laget hade pågått i åtskilliga timmar, följde en livlig diskussion, där flera av inläggen berörde arbetsledarna och deras utbildning.

Arbetsledarnas tack till företagsledningen framfördes av övergruvfogde Eric Fridlund, som underströk betydelsen av att arbetsledarna har god kontakt med företagsledningen. R. E.

"Det rör på sig från Höganäs"

Vid årets Hindersmässan den 1 februari i Örebro hölls som vanligt intressanta föredrag om bergshantering och stålproduktion.

Under den efterföljande middagen på Stora Hotellet, Örebro, framförde personal från Morgårdshammars Mekaniska Verkstads AB och AB Arboga Mekaniska Verkstad visor och spex om medlemmar och företag i föreningen "Bergshandteringens Vänner". Höganäs omnämndes i sista strofen i sången "Nid-visa från Dalarna", ur vilken vi citerar följande rader:

*"Man lever rullan om vi ej rätt levererar
men leven rullar när våra grejor fungerar.
När tråden valsas i våran rulledarlåda
ej låder leda invid den vals vi vill tråda.*

*Ja, det är tusan vad ting det timar i Thule
ja, det rör på sig från Höganäs och till Lule.
Och tack och lov att det finnes folk som gör
ty det är sånt Sankte Hindrik gärna förlåter."*

Lenmart Segerbank

Stor smältugn från Höganäs levererades till Hälsingborg

En koloss till smältugn vägende 13 ton har tillverkats på Höganäsbolagets Mekaniska Verkstad för leverans till Elektrokoppar i Hälsingborg. Ugnen hade de imponerande måtten 8 m längd, 3,6 m bredd och 3,2 m höjd.

För transporten till beställaren anlätades Gamla Dragarlaget, vars trailer klarade av detta arbete utan komplikationer. Men det var trångt på sina ställen under transporten från Höganäs till Hälsingborg. R. E.

Denna koloss till smältugn på 13 ton har tillverkats på Höganäsbolagets mekaniska verkstad för leverans till Elektrokoppar i Hälsingborg. Det var trångt på sina ställen under transporten till mottagaren.

HÅBI Utefärger – nytt samlingsnamn för HÅBINOL- och HÅBISAD-produkterna

— Marknadsläget för Höganäsbolagets färger är gott. Den under år 1963 upprepade säljkampanjen har ökat vår marknadsandel och fört fram våra produkter i rampljuset. Några produktions- och kvalitetsproblem finns för närvarande inte, och under 1964 siktar vi på att ytterligare öka vår försäljning, eftersom vi anser, att vi har goda förutsättningar här för, sade civilekonom C W Braun, chef för Bolagets Marknads- och Reklamavdelning, vid färgförsäljningens säljkonferens den 8–10 januari i år. Civilekonom Braun gav vid denna konferens tillsammans med säljledaren Arne Fredriksson, marknadsanalytiker Jan Bergman och reklamkontaktmannen Tryggve Cederblad de församlade färgrepresentanterna en mycket fyllig tillbakablick på år 1963, en intressant redogörelse för hur den nya distriktsindelningen utarbetats samt en detaljerad presentation av 1964 års marknadsprogram. Direktör Rolf Nedeby vid Günther & Bäck AB i Malmö svarade för att reklamprogrammet blev säljande presenterat.

De uppdragna riktlinjerna för 1964 års marknadsaktivitet kan sammanfattas i fem punkter:

1. Stärka kvalitetsbegreppet för våra färger genom att kraftigare knyta an till Höganäsbolagets kapacitet och goodwill.
2. Av framför allt försäljningsskäl och ekonomiska skäl skapa en mera samlad presentation av vårt färgsortiment och därmed också försöka ge färgserien en egen profil.
3. Stimulera handelsleden till en utökad aktivering för våra utefärger.
4. Nå en utökad täckning inom byggmaterialhandeln samt bland färggrossister och

Höganäsbolagets färgstarka färgförsäljare har varit på försäljningskonferens på Bruksgården. Fr.v. Berndt Sahlberg (södra Mellansverige), Bo Skogh (Stockholmsdistriktet), Ake Sölving (södra Sverige), Almar Markstedt (Norrländ), L O Andersson (norra Mellansverige), Ebbe Ryding (västra Sverige) och Ingvar Knutsson (Höganäs) samt säljledaren Arne Fredriksson.

färgdetaljister med hjälp av bl.a. anpassat kampanjmaterial.

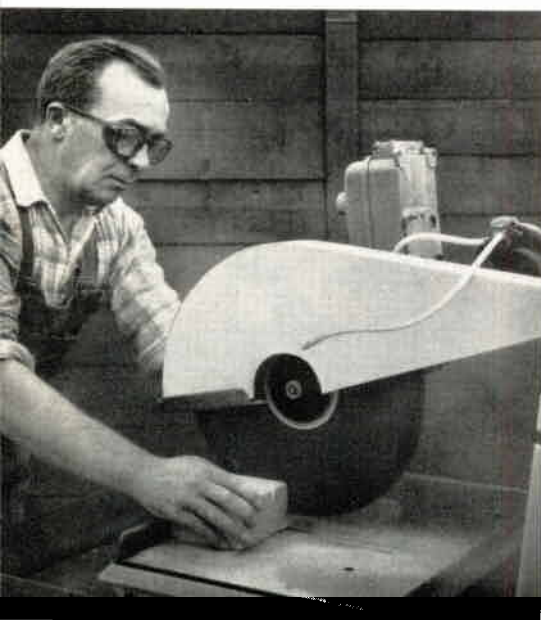
5. Aktivera våra insatser på lokalplanet mot framförallt arkitekter, byggherrar och yrkesmalare.

Höganäs färgprogram, som i år erhållit det nya samlingsnamnet HÅBI Utefärger, omfattar för närvarande fyra färgtyper: HÅBINOL färg, HÅBINOL lack, HÅBINOL träskyddsmedel samt HÅBISAD murverksfärg. Under 1964 tillkommer HÅBINOL flaggstångsfärg, som är en vit specialfärg, samt en väsentlig ökning av

antalet kulörer i HÅBISAD-sortimentet, nämligen från 8 till 18.

Fältarbetet startade genast efter konferensen, och representanterna kunde omedelbart göra bruk av de kunskaper de inhämtat och de säljhjälpmiddel de utrustats med vid säljkonferensen. Från säljledningen rapporteras att försäljningen till vara grossister och detaljister gått utmärkt och att de är väl rustade att ta upp kampen med såväl kunder som konkurrenter under varens och sommarens målningsäsong.

C W Braun

STENALON – slipnyhet från Slip-Naxos

STENALON är namnet på en ny stenkapskiva, som Slip-Naxos i Västervik nyligen släppt ut i marknaden. Den nya stenkapskivan, som är förstärkt med glasfiberväv, har redan rönt en stor efterfrågan. Den praktiska utprovningen av STENALON skedde i intimt samarbete med systerföretaget AB Höganäsarbeten, som för ändamålet hade lånat ut sin förman Kjell Nilsson.

R. I.

Förman Kjell Nilsson, Höganäsarbeten, medverkade vid utprovningen av Slip-Naxos' nya stenkapskiva STENALON.

"Höganäs-Nytt" har fått nytt ansikte

Årets första nummer av Höganäsbolagets ombudstidning utkom till påskhelgen. Nytt format och ny typografisk utstyrelse har gett tidningen ett nytt "ansikte". Omslagsbilden, den nya simhallen på Arendalsvarvet i Göte-

borg, ger ett exempel på estetiska kompositioner med keramiska plattor.

I huvudartikeln får återförsäljarna bl.a. en disposition till en marknadsplan. Serviceing. Bo Lundahl skriver om badbassänger och swimmingpools, intressanta objekt för våra plattor, och säljledare Arne Fredriksson presenterar färgförsäljningens mål för 1964. Genom Höganäs fackpressannonser skapas på ett enkelt sätt säljargumentering för ombuden.

Dotterbolaget i Oslo, A/S Ildfast, har deltagit i två internationella norska utställningar.

I övrigt redogör "Höganäs-Nytt" bl.a. för den nya HÅBEFLEX-kopplingen för lerrör, plattsättningskurs på Island, aktuella trycksaker, samt för vår databehandling. En pristävling i form av en tipsrad om våra produkter hoppas vi skall stimulera återförsäljarna att noga studera vårt broschyrmaterial.

Lennart Segerbank

Höganäsarbeten har många uppdrag på kontinenten

Utlandsaffärerna har under senare tid varit ovanligt livliga för Höganäsarbeten. Då arbetschefen för dotterföretagets syrafasta avdelning, ingenjör Sven Wallmon, lämnade denna översikt i slutet av februari, var ett flertal arbeten under gång eller klara att igångsättas.

Vid SOCEL, Setubal i Portugal, är en stor entreprenad slutförd. Den har omfattat syrafasta murningar i blekeri- och blekvätskeberedning samt rörmontage. Rören av polyester och furan har levererats av plastfabriken i Lomma. Sju man har vi haft på platsen. De har kunnat glädja sig åt strålende värme och utmärkta mat- och bostadsförhållanden. Fabriken ligger i Portugals ostrondistrikt. Om detta dock har påverkat våra män och deras kulinariska vanor, så att de inte längre äter falukorv och liknande svenska liv- och husrätter, återstår att se.

I början av mars igångsattes ett arbete vid Cellulose du Pin i Dax i Sydfrankrike.

Det består av inmurning av ett 1100 m² stort massakar. Vi har räknat med att fyra man skall klara arbetet på 1½ månad. Unikt för Dax är de varma källorna och gyttebaden. Platsen har anor från medeltiden, och fortfarande reser sjuka människor dit för att söka hjälp i, som man hoppas, välgörande bad. Inte bara reumatiska sjukdomar, ischiasbesvär och liknande åkommor anses av hävd kunna botas, utan även blemmor, ungdomsfinnar etc. Vi rekommenderar våra murare att vid behov pröva baden, när de nu får tillfälle därtill.

Blekerimurningar utföres vid Cellulosas Huelva i Huelva längst nere i sydvästra hörnet av Spanien. Arbetet igångsattes den 24 februari. De apparater, som skall inmurats, består av 4 blektorn och 6 blekvätskebehållare.

Vid SICA i närheten av Rouen i Frankrike pågår inmurning av en sulfittkokare. SICA är gammal kund till oss och anlitar oss gärna och ofta. Här blir våra utsända alltid väl

mottagna, och det är därför sällan svårt att locka murare att resa dit.

Omkring den 1 april gick starten för blektornsmurning i Calarasi i Rumänien. Det blir vårt första arbete i detta land. Man satsar emellertid hårt på industrien, så vi hoppas att ytterligare uppgifter skall följa för oss. Två man har rest dit, den ena för övrigt Elon Wennbom, som glatt oss med resebeskrivningar från olika delar av världen. Han har varit för vår räkning i Japan, Mexico, Indien och ett flertal länder i Europa. Bakom järnidån har han dock aldrig tidigare vistats. Vi hoppas på hans rapport i dessa spalter efter hemkomsten.

I början av mars reste fyra eldfasta murare till Skoplje i Jugoslavien för att mura en kulsinterugn vid ett järnverk. Ungefär samtidigt skall inmurning av sulfittkokare igångsättas vid SNIACE, Torrelavega i Spanien, och längre fram i år skall vi infodra ett blektorn vid Cartiera Vita Mayer i Italien.

Sven Wallmon

Denna imponerande "långträdare", tillhörig Bröderna Magnussons Åkeri AB i Örkelljunga, gör "åkande" reklam för Höganäsbolagets produkter. Ett annat exempel på gott samarbete mellan fabrikant och återförsäljare är texten "Ombud för Höganäsbolaget", som AB Kristianstads Trä- & Byggnadsvaror har målat på sina lastbilar.

Intensiv verksamhet inom NORGE-försäljningen

Utställing "KJEMITEKNIKK 1963", Oslo

Studieselskapet for Norsk Industri i samarbeide med Norges Kjemiske Industrikontor og Norsk Kjemisk Selskap hadde en spesialutstilling, "KJEMITEKNIKK 1963", den 5—12 november 1963. Utstillingen som fant sted i Messehallen — Skøyen, Oslo, omfattet

følgende bransjer i kjemisk- og elektrokjemisk industri, metallurgisk- og elektrometallurgisk industri, flotasjons- og anrikningsindustri, fiske- og konserveringsindustri, maling- og lakkindustri, farmaceutisk industri, samt teknisk vitenskapelig forskning. Utstillingen omfattet maskiner, apparater, instrumenter, materialer, hjelpemidler og kjemikalier.

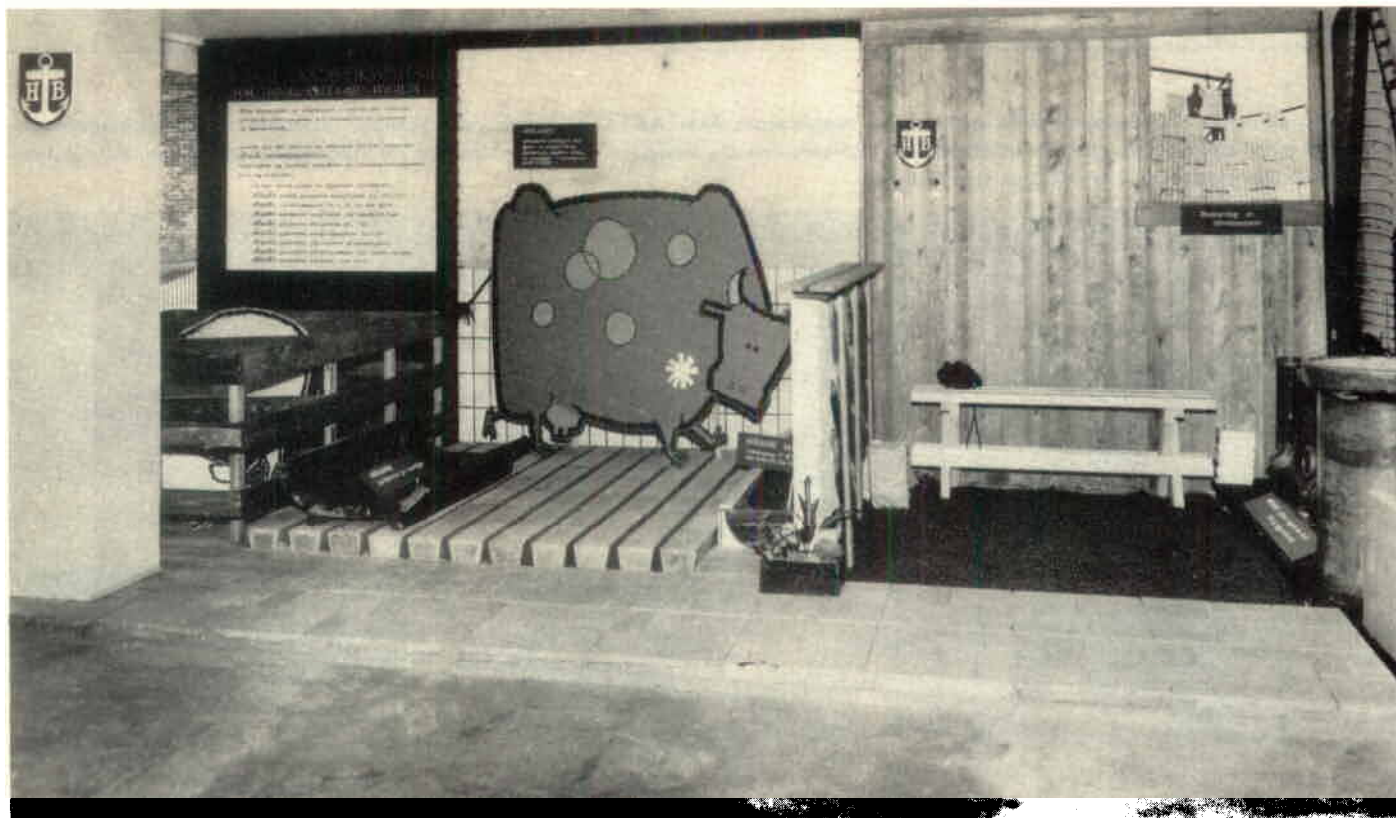
Höganäsmaterialer var representert ved A/S Ildfast, Oslo, og Nicolay Buch, Trondheim, i henhold til vedstående fotografi av standen.

Ingeniør S Hedén fra Höganäs bidro i medhørende studiekonferanse med foredraget "Syrafast keramisk material och dess användning".

I utställningen "Kjemiteknik 1963" i Messehallen — Skøyen, Oslo, presenterade A/S Ildfast, Höganäsbolagets säljande dotterföretag i Norge, i denna monter moderföretagets syrafasta material.

A/S Ildfast var med denna monter representerat på utställningen "Yrke og Fritid — Lantbruksveka" i början av mars.

Landbruksutstilling "Yrke og fritid"

Utstillingen "Yrke og Fritid" — Landbruksveka, pågikk 2—8 mars. H.M. Kong Olav overvar åpningen. Höganäsbolaget ved A S Ildfast, Oslo, deltok med en stand på 21 m² i henhold til foto.

På utstillingen var en avdeling med levende dyr. Krybbene var levert og montert av oss. Fronten var satt med Höganäs-fliser¹⁾. Plakater ga opplysning om dette med henvisning til vår stand.

På standen var bl.a. utstilt ved siden av krybber og fortallerkner²⁾, diverse lergods, et spaltgolv var lagt, samt golv av gulvelementer for fjøs³⁾.

Murerkurser i Norge

A/S Ildfast har efter anmodning fra Statens Teknologiska Institutt medvirket ved kurser som Instituttet arrangerer rundt om i landet for murmestre og murere. Kursene har for vårt vedkommende bestått i en inngående innføring om fliser og flislegging. Kurset er lagt opp slik at deltagerne først får en kort historisk og opplysende omtale av hva Höganäs-Billesholms A/B er og står for. Derefter går man over til det faglige og taler om flisene, typer og anvendelseområder, man viser også slides⁴⁾ med referanseobjekter. Herefter følger man opp med konstruksjonsprinsipper og omtaler hvordan fliser skal og bør settes for at resultatet skal bli det man ønsker.

Deltagerne får også en praktisk demonstrasjon i flislegging, og man må vel ha lov til å si at kursene har meget å gi deltagerne, samtidig som vi får spredt opplysning om oss selv og våre produkter. Kursene har hittil vært holdt i Bergen med 26 deltagere, i Haugesund med 24 deltagere, i Stavanger med 28 deltagere og i Kristiansand S med 21 deltagere. Kursene har hittil vært ledet av ingeniør Finn Bjørntvedt, A/S Ildfast, og det gjenstår nå på programmet kurs i Skien og Porsgrunn som vil bli ledet av ingeniør Erik Ormaasen, A/S Ildfast.

Kurs i varekunnskap

Bygningsartikkelforhandlernes Landsforening hadde kurs i varekunnskap i Oslo Handelsstands lokaler 29. og 30. januar 1964. Formålet var ifølge programmet og heve det faglige nivå i bransjen.

A/S Ildfast, Oslo, deltok 2 dag med følgende foredrag: Salgsdisponent Thor Vau-mund — Höganäs ildfaste materialer. Ingeniør Erik Ormaasen — Höganäs lergods. Ingeniør Finn Bjørntvedt — Höganäs fliser. Ingeniør Åge Risvold — Höganäs korrosjonsbestandige materialer.

Åge Risvold

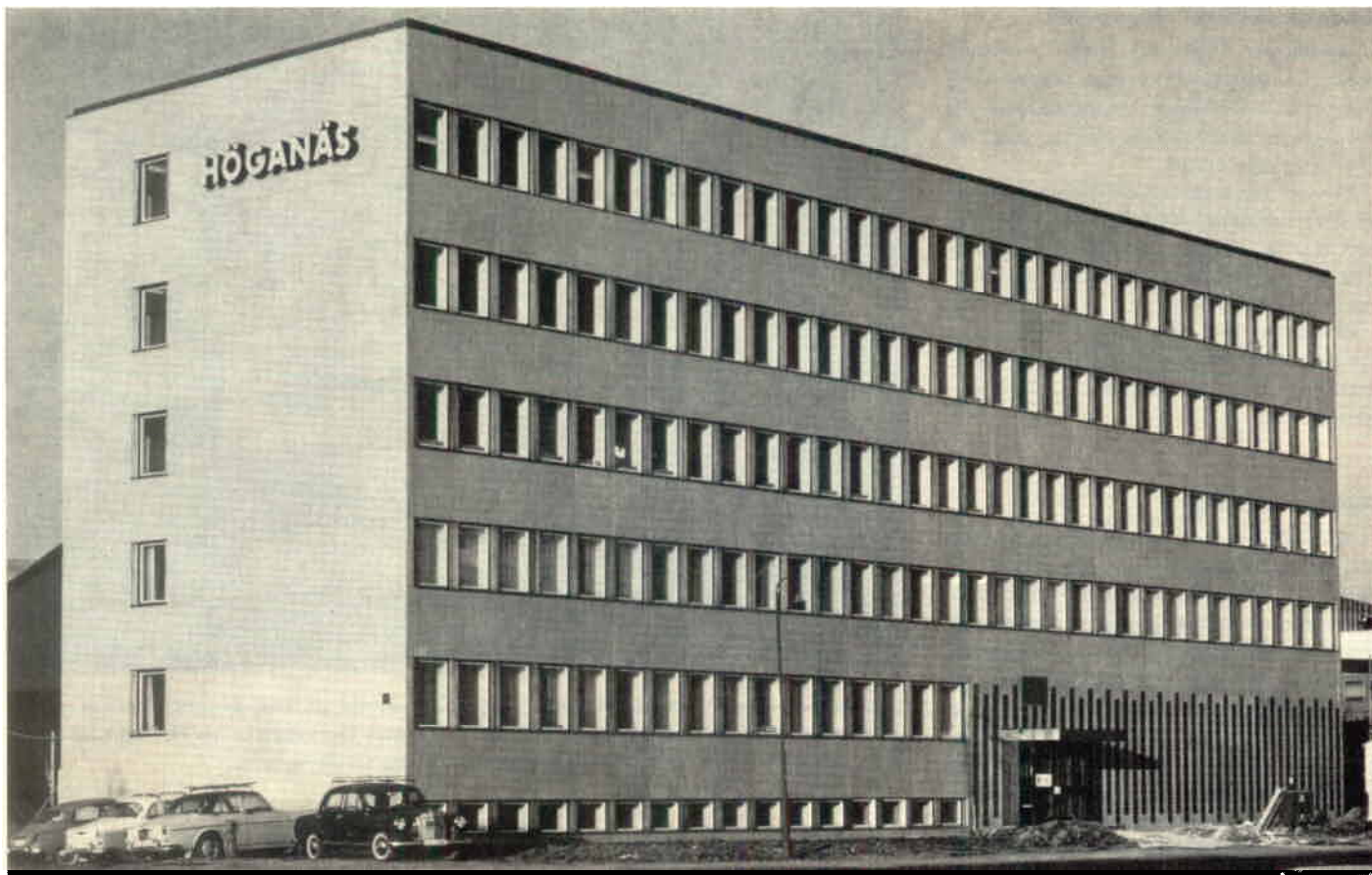
- 1) Höganäs-plattor
- 2) Foderrännor
- 3) Ladugårdar
- 4) Tusbilder

Föräldraföreningen "Hem och skola" i Höganäs hade vid sin senaste sammankomst ordnat en frågesporttävling mellan elever från Eric Ruuth- och Öresundsskolan. Här syns de glada segrarna från sistnämnda skola med Höganäsbolagets vandringspris.

Under skolornas vårlov i februari besökte en grupp elever i Bjuv Höganäsbolagets fabriker på orten. Ingenjör Eric Elgebrant guidade.

Höganäsbolagets nya Stockholmskontor vid Karlsbodavägen i Ulvsunda. Bakom byggnaden finns ett stort kallförråd med spåranslutning.

AB HÖGANÄSBOLAGETS STOCKHOLMSKONTOR

Nytt lagerhus behövdes...

På grund av ändrade förutsättningar för vår lagerhantering, bland annat på kostnadsidan, företogs hösten 1961 en utredning om Stockholmskontorets lagersituation. På nyåret 1962 började man i anslutning därtill undersöka möjligheterna att skaffa lämplig tomtmark för ett nytt lagerhus. Diverse alternativ provades med hänsyn till geografiskt läge, spåranslutning, grundförhållanden etc. På grund av Stockholms topografiska förutsättningar är det vanskligt att avgöra, var man skall placera sig — norr eller söder — om man är etablerad på ett ställe inom området. Man ligger alltid på "fel" sida i förhållande till dem som ligger på den andra. Sedan alla faktorer sammanvägts, bedömdes emellertid tomten kvarteret Vallonsmidet nr 3 som det bästa alternativet. Den är belägen i skärningspunkten mellan stadsdelarna Ulvsunda Industriområde, Mariehäll och Bromma flygplatsområde vid Karlsbodavägen.

... och likaså nytt kontor

Det hus vid Malmorgsgatan 6, i vilket vårt

har flyttat
till eget hus
i Ulvsunda

kontor var beläget, kommer med stor sannolikhet att rivas omkring år 1970 för att ge plats åt modernare bebyggelse. Vidare var ungefär hälften av de lokaler vi disponerade ganska ohälsosamma — kalla på vintern och utsatta för höggradig luftförorening från bilar och bussar på sommaren. På den tomt, vi funnit bäst för vårt lager, krävde myndig-

heterna dessutom en bebyggelse åt gatan av betydligt högre standard, än vad ett lagerhus motiverade. Dessa faktorer samt det förhållande, att många fördelar var förknippade med att sammanföra kontor och lager till ett driftställe, medförde att även kontorsfrågan togs upp till skärskådande.

AB Höganäsarbeten behöver också ett nytt kontor

På våren 1962 beslöt moderbolagets styrelse att bevilja anslag för uppförande av kontors- och lagerbyggnad på ovannämnda tomt. Med hänsyn till AB Höganäsarbetens kommande lokalbehov samt annan eventuell expansion beslöts att överdimensionera kontorshuset kraftigt samt att placera byggnationen på tomtmarken på sådant sätt, att lagerbyggnaden i mån av framtida behov kunde byggas till.

Femvåningshus

Arkitekt SAR Ernst Grönwall fick uppdraget att rita huset. Stadsplanen medgav att uppföra byggnaden i fem våningar ovan mark. Den fick planmåten 12 × 40 m.

Bottenvåningen inrymmer, förutom varmlager, Stockholmskontorets expeditiionslokaler och lagerpersonalutrymmen samt ett mindre kontor för Handöls Täljstens AB.

Våningarna 1—4 trappor utgöres av kontorslokaler. Av dessa disponerar Stockholmskontoret större delen av våningen 1 trappa upp. Övriga utrymmen är uthyrda, bland annat hyr Luftfartsinspektionen två hela våningar.

Källarvåningen omfattar, förutom pannrum med tillhörande utrymmen, Handöls reservdelslager samt ett ca 70 m² stort utrymme, som Stockholmskontoret disponerar för användningstekniska demonstrationer av våra produkter för inbjudna konsulter och kunder.

Målet har bl.a. varit att göra byggnaden till ett referensobjekt för våra golv- och väggplattor. Denna uppgift har emellertid fått handläggas med måttfullhet för undvikande av "övergödning". Sålunda har keramiska produkter kommit till användning endast där de varit väl motiverade.

Fasaden är utförd av betongelement, beklädda med TT-klinker, släta, i en gråbeige nyans. Gatufasaden är dekorerad med våningshöga, vertikala fält av samma klinkertyp i en mörkbrun färg, förskjutna i vertikalplanet för erhållande relieffeffekt.

Arkitekten har eftersträvat en lugn och sober färgsättning, som skall tilltala så många som möjligt av våra ofta estetiskt skolade besökare. Fönsterbanden med teakklädda pelare och svarta snickerier medverkar till att ge fasaden en distingerad elegans.

Konstnärlig utsmyckning

För den invändiga miljöutformningen svarar

designer Erik Lennarth, Malmö — en inom koncernen ofta anlitad expert på detta område. Han har lyckats genomföra sin uppgift med säker känsla för färg och material. Särskilt bör hans skulpturala utsmyckning av huvudentré och trapphus framhållas. Entréväggarna är helt klädda med TT-klinker, såväl strukturerade som släta i en gulbrun nyans. Som dekoration har horisontella fält av oglaserade bruna och gula 3D-klinker lagts in. Genom trapphuset löper vertikala stråk 3D-klinker i samma utförande, insatta i en putsad, vitmålad yta.

Lager med höjdstapling ger korta gångvägar

I samråd med Grosshandelns Utredningsinstitut genomfördes ett ingående studium av hela lagerfrågan.

Av stor betydelse för hanteringskostnaderna i ett lager är gångvägarnas längd. Långa, tidskrävande promenader för lagerpersonalen kostar mycket pengar. En förutsättning för korta gångvägar är ett kompakt lager med höjdstapling. Dessutom är en så kvadratisk planform som möjligt eftersträvs.

Huvudprincipen för Stockholmskontorets nya lager är att varorna förvaras dels i ett stuvlager — buffertlager — och dels i ett plocklager — expeditiionslager. De högfrekventa varorna, som vi lagerför i stora kvantiteter, buffertlagras genom djupstapling, stuvning, medan de mindre frekventa varorna buffertlagras i pallhyllor. Varje artikel i buffertlagret är således åtkomlig utan att någon annan behöver flyttas.

I expeditiionslagret har varje av oss lagerförd artikel utom vissa lågfrekventa delar en

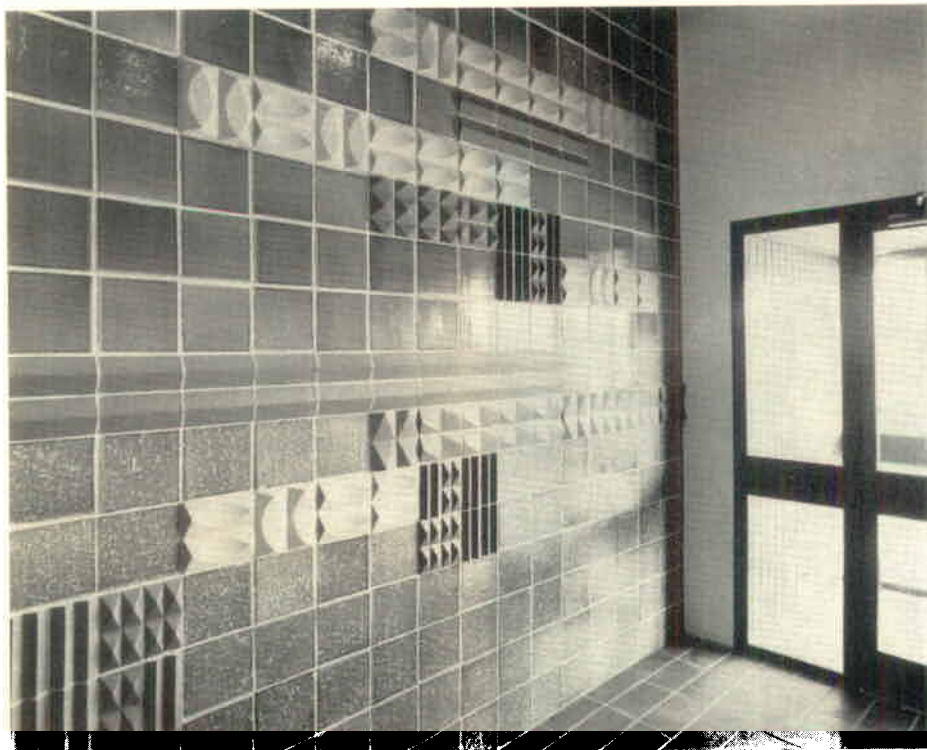
Höjdstapling sparar utrymme och tid

bestämd pallplats. Från pallen utexpedieras alla varor genom plockning för hand. Plockpallarna är belägna på första och andra våningarna i hyllorna. På tredje och fjärde våningarna förvaras buffertpallarna. När plockpallen är tom, byts den ut mot en full pall, förvarad antingen ovanför den tomma eller i stuvlagret. Pallarna hanteras med en 2-tons eldriven stödbenstruck.

Över dessa pallhyllor och stuvor har byggts ett enkelt hus, bestående av en fackverkskonstruktion av trä. Väggarna är klädda med grafitgrå plaganplåt, medan grå korrugerad eternit använts till takbeklädnad. Byggnaden, som består av två skepp, omfattar ca 1 000 m² inklusive lastkaj. I ett av skeppen har Handöl ett mindre lager och Höganäsarbeten ett förråd av material samt maskiner och verktyg.

Transporterna till lagret går dels per järnväg och dels per bil. Spår med plats för två stora öppna vagnar finns inom inhägnat område. Bilarna lossas inomhus i ett av lager-skeppen. All uttransport sker per bil, bland annat med två egna lastbilar.

Hans Ax

Interiör från entréhallen med dekorativ vägg av klinkerplattor i olika färger, strukturer och former.

"HÖGANÄS bygger vidare"

MOTTO FÖR LYCKAD PR-TRÄFF

Den nära och naturliga samhörigheten mellan näringsliv och samhälle tar sig många och skiftande uttryck. Ett exempel härpå utgjorde den PR-träff, som med landshövding Gösta Netzen som hedersgäst hölls i Höganäs den 29 febr. Redan det faktum, att sammankomsten arrangerats av Höganäs stad och Höganäsbolaget gemensamt, är ett konkret bevis för denna samverkan, men också huvudpunkterna i programmet — presentationen av pågående och planerad byggnation av bostäder och samhälleliga serviceorgan knyter an till detta ömsidiga givande och tagande. Den samhälleliga aktiviteten hör direkt samman med den omfattande utbyggnaden av Bolagets anläggningar i Höganäs.

866 nya bostäder i Höganäs 1964—68

PR-träffen hölls i gamla Stadshuset i Höganäs under god tillslutning och god stämning. Ordföranden i Höganäs Stadsfullmäktige, Henry Hansson, välkomsttalade och gav en summering av vad som hänt på bostadsfronten i staden de senaste femton åren. Antalet lägenheter har under denna tid ökat med 48 %, folkmängden däremot med endast 11 %. Antalet lägenheter i flerbildshus har ökat och utgör nu 41 % av lägenhetsbeståndet, medan återstoden — 59 % — utgöres av småhus. Under åren 1964—1968 skall 866 bostäder av varierande typ uppföras i staden.

Höganäsbolaget har investerat

80 milj. kr. 1960—64 i Höganäs

Koncernchefen, direktör Olov Herneryd, inledde sitt anförande med upplysningen, att Bolaget under åren 1960—1964 investerat 80 milj. kr. i anläggningar i Höganäs.

— Genom dessa investeringar skapas en ny och mäktigare grundval för industriell expansion i denna trakt. Företaget har emellertid inte enbart investerat kalla miljoner i anläggningar. Vi har därutöver nyanställt ett betydande antal medarbetare och kommer att fortsätta därmed, bl.a. för att fylla de ganska stora luckor i vår kader, som de närmaste åren uppstår genom väntade pensioneringar.

Åldersfördelningen bland våra anställda är ojämn med en påfallande stark förskjutning mot höga åldrar. Denna ojämna åldersfördelning är tyvärr symptomatisk för vårt område i nordvästra Skåne, dvs. den bygd, där vi helst skulle vilja rekrytera vår arbetskraft. När vi därför nu förnyar och förstärker våra personella resurser, är vi till stor del hänvisade till import av arbetskraft från andra delar av landet och även från utlandet. I dagens läge är sådan nödvändig import endast möjlig, om man kan ställa en väl fungerande samhällsapparat till förfogande.

Det fordras här för bostäder och åter bostäder, skolor, rekreationsmöjligheter och allt annat, som en medborgare i dagens samhälle gör anspråk på. Alla dessa nyttigheter måste inte bara finnas, de måste också vara grupperade i en attraktiv miljö.

För att lösa dessa problem har vi med staden kommit överens om en arbets- och ansvarsfördelning under mottot "Bolaget skapar arbete — staden bygger samhälle". Bakom denna arbetsfördelning ligger en kungstanke att kring vår arbetsmiljö skapa en trivsamt bostadsmiljö. Det ankommer alltså på staden att producera huvuddelen av erforderliga bostäder. Jag kan här omvittna, att Höganäs stad hittills har löst dessa uppgifter på ett högst förtjänstfullt sätt, och det är vår varma förhoppning, att det för flera år framöver utstakade programmet för nyproduktion av bostäder skall kunna förverkligas i avsedd takt och utan fördröjning. Härvidlag gäller det också att få stöd och förståelse hos läns- och riksmyndigheter. Jag vågar påstå, att vi även i detta hänseende haft förmånen att kunna arbeta under länsmyndighetens välvilliga hägn, och jag vill passa på tillfället att till länets Hövding och bestämmande myndigheter framföra vår synnerliga uppskattning över det effektiva stöd vi hittills har åtnjutit. Vi hoppas också, att vi å vår sida har skött oss på ett sådant sätt, att fortsatt nödvändigt stöd kan påräknas.

Simhallsanläggning och konstisbana på önskelistan

Men människan nöjer sig inte med bostäder allena. Man vill ha goda och närbelägna skolor och mycket annat. Vi får här senare tillfälle att närmare ta del av hur de nya skolbyggnaderna på Hjalmarsfält kommer att te sig i en snar framtid. Därvid hoppas vi ju också att få den efterlängtrade idrottshallen — en anläggning, som Höganäsbolaget fick tillfälle lägga den ekonomiska grundplåten till vid invigningen av det nya stadshuset för tre år sedan. Vi gläder oss åt att nu snart få detta gamla önskemål om en idrottshall förverkligat inom en nära framtid. Men aptiten kommer inte att vara stillad i och med detta. Redan finns det stort behov av ytterligare rekreationsmöjligheter, exempelvis en simhallsanläggning och en konstfrusen isbana. Det är vår förhoppning, att stadens styresmän skall beakta dessa önskemål och allvarligt räkna med att de måste förverkligas. Vi betraktar dem som mycket viktiga

Några av de medverkande vid PR-träffen i Höganäs: dir. Olov Herneryd, landshövding Gösta Netzen, ing. Jon Korning i Malmöhus läns landsting, stadsfullmäktigeordf. Henry Hansson och folketshuskommittéordf. Per Persson.

komplement i den attraktiva bostadsmiljö, som vi behöver för att dra till oss ytterligare arbetskraft. Vi är väl medvetna om vad dylika anläggningar kostar och lika väl medvetna om att stadens finanser inte medger ett omedelbart realiserande av dessa önskemål. Men vi vill gärna ha dem fast inplacerade i stadens långtidsplanering. —

Höganäsbolagets anställda vill gärna bo i Höganäs

I slutet av sitt anförande kom direktör Herneryd in på frågan om det framtida kommunala samarbetet mellan kullakommunerna.

— Vi kan väl räkna med att Kullablocket i sin primära arbetsgemenskap kommer till stånd redan nästa år. Sett ur Bolagets synvinkel är detta säkert ett steg i rätt riktning, även om en nyligen i Höganäs gjord bostadsundersökning pekar på ett glädjande stort intresse att bo i närheten av våra anläggningar, dvs. i själva Höganäs. Vi kan emellertid konstatera, att det för företagets fortsatta expansion skulle innebära påtagliga fördelar att få verka i en Kulla storkommun. —

De arbetsuppgifter, som närmast förestår inom Bolaget, karakteriserade direktör Herneryd sålunda:

— Vi står inför avslutandet av en betydande byggnadsepok, men samtidigt står vi också inför en period av inkörning och finslipning av all vår nya teknik och våra förbättrade tillverkningsmetoder. Det gäller nu också att förränta och amortera de stora summor vi investerat för att sedan åter ta nya tag, så att detta gamla anrika Bolag kan fortsätta att vara en god arbetsgivare och kunna leda utvecklingen inom sitt område. Men allt detta kan, som jag sagt, endast ske, om vi samtidigt har tillgång till goda, energiska, framtidssträvande arbetare och tjänstemän, som samtidigt finner trivsel för sig och sin familj i ett modernt, framstegsvänligt, progressivt Höganäs. —

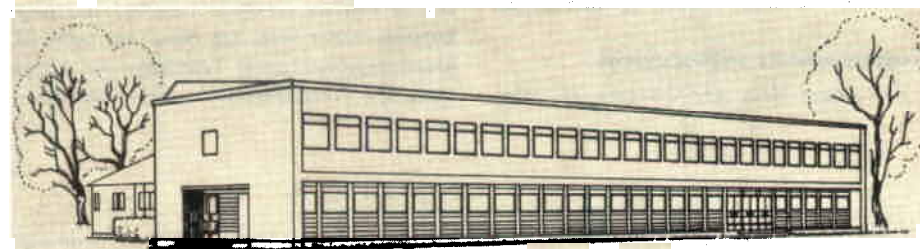
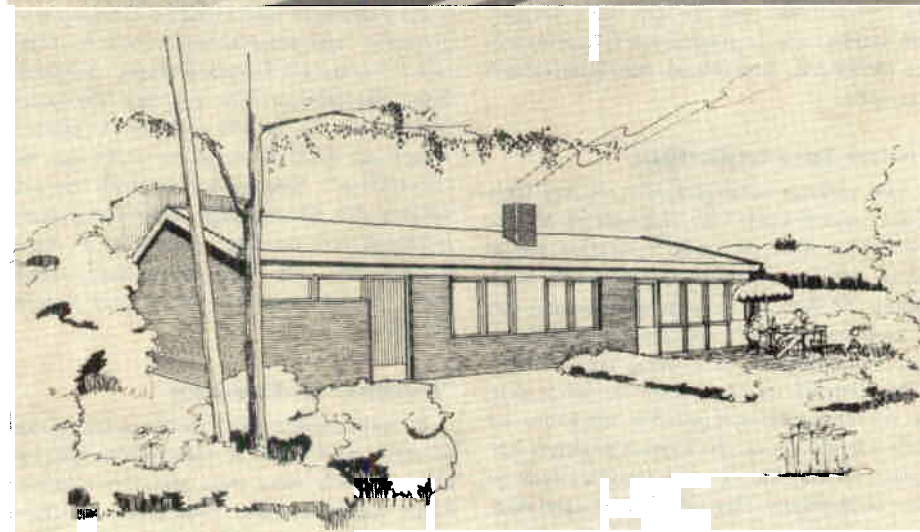
Ingående presentation av aktuella byggobjekt

De därpå följande programpunkterna upptog presentation av de olika aktuella byggobjekten. Först i raden kom bostadsområdena, Sjökröna och Koloniområdet, varefter följde byggnationen vid Köpmangatan, som rymmer både bostäder, affärs- och servicelokaler. Folkparken, länssjukhemmet med flerläkarstation, högstadieskolan med idrottshall presenterades också på samma överskådliga sätt med de audio-visuella hjälpmedel, som intendent Bertil Wallgren hade inspirerat presentationerna att använda sig av.

Landshövdingen lyckönskar till Höganäs expansion

Efter presentationen av byggobjekten var så turen kommen till landshövding Gösta Netzén att ta till orda.

— Från föredragningen inom olika läns-

Överst: Modell av pågående bygge "Köpmangatan", där det blir 45 hyreslägenheter, ett antal affärslokaler samt efterlängtrade lokaler för Stadsbiblioteket.

I mitten: Ett av de trivsamma småhusen i det s.k. Sjökröna-området, där sammanlagt 105 bostadslägenheter uppföres inom två år.

Nederst: Folkparkens tillbyggnad, som enligt planerna skall påbörjas nu i maj.

organ har jag kännedom om den aktivitet, som i skilda sammanhang kommer till uttryck i Höganäs, framhöll landshövdingen. Den samlade överblick av de olika aktiviteterna på byggnadsfronten, som har presenterats för oss här, är imponerande. Den starkt dynamiska utvecklingen har något av en revolution över sig, menade han.

När Kungl. Maj:t fastställt länets indelning i kommunblock — och det lär bli inom de närmaste månaderna — kommer myndigheterna omedelbart att påbörja sin del i detta arbete, framhöll landshövdingen i anslutning

till direktör Herneryds apropå om det kommunala samarbetet inom Kullablocket.

Vid Höganäsbolagets fabriksinvigning i oktober hade landshövdingen framfört sina lyckönskningar till Bolaget men också till Höganäs stad och de övriga kommuner och samhällen, som är berörda av Bolagets utveckling och utvidgning. Vid PR-träffen spegelvände landshövdingen sina oktobergratulationer och lyckönskade i första hand Höganäs stad och Höganäsbolaget samt de företag och enskilda, som berörs av stadens expansion.

A. S-O.

"FRUTRÄFFEN"

Det är ju vanligt att likna jubilerande föreningar ömsom vid barn, tonåringar eller vuxna, alltefter deras uppnådda ålder. Är denna så 10 år, har barnet således passerat den ängsliga men optimistiska och mycket uppmärksammade spädbarnsåldern, likaså den första trotsåldern och är istället så smått på väg in i den, enligt många föräldrars utsago, mest harmoniska åldern av alla. Alla vi, som inte var med när Fruträffen föddes och kanske tar den för given och tror, att den är något som alltid funnits, men som också hört spridda kommentarer om "så var det i början", blir intresserade av starten och frågar oss vilka avsikterna, föräldrarna och programmen har varit.

Fru Irma Zacco initiativtagare

Den verkliga initiativtagaren var fru Irma Zacco, som flyttade från Höganäs till Motala 1959. Hon hade då lotsat Fruträffen genom såväl spädbarnsåldern som den första trotsåldern. Tanken på en samlande förening för "tjänstemannafruar" uppkom, då fru Zacco vid hitflyttningen 1952 fann, att inte alla, vilket hon då trodde, kände varandra, utan att förvånansvärt många led av att känna sig isolerade. En önskan att komma ur denna isolering, att lära känna varandra och känna en viss samhörighet blev drivfjädern. De riktlinjer, som då drogs upp, består fortfarande.

Programkommitté ersätter styrelse

Ett genialt drag var att göra en enkel,

effektivt arbetande kommitté, utan ordförande, sekreterare etc. Kommittén består av åtta personer: fru Kitty Herneryd, en kassörska, samt en programkommitté på sex personer, varav en är sammankallande. Medlemmarna i program-kommittén väljes för två år, och varje år bytes tre ledamöter mot nya. Fru Greta Aronsson, som var med vid starten, fungerar fortfarande som kassörska. Samman kallande f.n. är fru Anna von Hofsten. Medlemmarna arbetar alla för samma mål, nämligen att skapa kontakter och trivsel och att bryta isoleringen med nyttiga och roande program för "tjänstemannafruar", som på något sätt är knutna till Höganäsbolaget i Höganäs, Bjuv, Skromberga eller Nyvång. Personliga kallelser går f.n. till 590 personer. Av tillslutningen att döma är detta ett starkt skäl till "Fruträffen". Kommittén har både nu och tidigare fått förfrågningar från andra större industrier runt om, hur man startar en sådan här förening. Ett ytterligare belägg, tycker man, för att en sådan har en stor mission att fylla.

"Fruträffen" självförsörjande

Ett annat beslut som kvarstår sedan starten är, att vi skall vara självförsörjande, vilket vi också är, och detta trots att vi inte kräver någon medlemsavgift. Våra föredragshållare betalas helt av de olika lotterier, som förekommer under året, och dessa var också en grundtanke för att få Fruträffen att stå på egna ben. Lotterierna fyller dessutom en an-

nan viktig funktion, nämligen att inom en mindre krets skapa kontakter. De är därför en utmärkt väg att komma in i en ny miljö, vilket omvittnats av många. Lotterna brukar f.ö. ta slut på ett par minuter efter lottförsäljningens början, då de av medlemmarna skänkta vinsterna alltid är av särdeles fin kvalitet. Sparsamhet är en dygd! Den summa, som Fruträffen har på bank, räntar sig f.n. som reserv.

Vad skulle "Bjuvorna" säga?

Namnet Fruträffen är inte längre helt konsekvent, då även de ogifta kvinnliga tjänstemännen numera är självskrivna medlemmar, vilket särskilt underströks i en kallelse av den 7 mars 1957. Vi utlyste därför en tävlan om ett nytt, mera täckande namn. De inkomna förslagen var dock inte lika slående som det ursprungliga namnet, en del var f.ö. redan upptagna. Det bästa var "Höganäsorna", men om detta hade blivit "Fruträffens" nya namn, vad skulle då t.ex. "Bjuvorna" säga? Vi hoppas således, att inte de ogifta kvinnliga tjänstemännen mistycker, om namnet "Fruträffen" kvarstår. Berättigade till medlemskap är också fruar till pensionerade tjänstemän eller änkor, vilka av organisatoriska skäl inte får personlig kallelse. På begäran kallade vi dessa genom betald annons till de ordinarie träffarna, men då ingen av dem kom, slutade vi av kostnadsskäl att annonsera. Dagstidningarna har dock en egen notis, vilken man kan anmäla sig efter. De anställda f.d. ung-

Att göra lampskärmar är att döma av dessa fruars engagemang en trevlig hobby. Fr.v. Margit Björk, Kerstin Ekroth, Inga von Schéele, Brita Gislander, kursledare, och Eva Tillberg.

Fru Marianne Eriksson undervisar i flamsk vävning av fru Karin Jönsson, Viken.

harmonisk tioåring

karlarna kanske också ville vara snälla och anmäla giftermål till personalavdelningen. Deras fruar går annars miste om kallelse. Flera har klagat av den anledningen.

"Hur man når kontakt och vinner förtroende"

Den 8 mars 1954 startade Fruträffen. Då undertecknades en kallelse till fruträff av fruarna Karin Gummeson och Irma Zacco, som lockade med ett program av red. R Brodin om "En resa i Egypten". Kallelsen innehöll en stilla förmodan, att "om det visar sig, att intresse finnes för dylika sammankomster, så skulle vi fruar några gånger om året kunna träffas för att därigenom skapa mer kontakt och samhörighet". "Hur man når kontakt och vinner förtroende", "Skånsk Bergslag", "Visor och ballader" är programrubriker under det första årets intensiva tid. Då besöktes också Höganäs gruva med dess gruvbio, ett mål som till bristningsgränsen blev utnyttjat. Nästa gång "Glasfiber och plast, morgondagens material" och samma kväll "Amatörssamlare av gamla ting". Man var sannerligen aktiv. Programmet för den sjätte och sista träffen första året upptog "Teaterminnen" med Benkt Åke Benktsson. Denna träff med ett par hundra personer — även männen var då med, liksom på "Järnridån inifrån".

Traditionella vårutflykter

Traditionen att ordna vårutflykter starta-

des hos Findus. Man hade nu minskat på intensiteten till tre program om året. "Gamla julseder" hette ett av de behandlade ämnena, och därmed började en period med stort matpådtag inför julen. När det gällde vårutflykterna, koncentrerade man sig på Köpenhamn. Den konglige Porcelainsfabrik —56. Silversmeden Georg Jensen —58. Lokala teaterförmågor uppträdde i pjäsen "Den förvandlade brudgummen", en föreställning som låter tala om sig ännu idag. En kväll med "Skönhetsvård", en med dir. P Eg. Gummeson "Några latinamerikanska bilder" och en med disp. Lennart Arnberg "En turists syn på Amerika", däremellan traditionella julbord — var några andra program. Modevisning. En annan gång "Hatten genom tiderna" till frågesport eller borddukningsvisning. Våren 1961 visade Torgny Sommelius "Till soliga länder". Utflykt på våren till Lund och Hemslöjdsutställning. Från ICA-kuriren: red. Eva Lundgren "Kontakt med läsekretsen".

Kurser för specialintresserade

1961 förvandlades f.d. Disponentbostaden till Bruksgården med trevliga lokaler, som blev en stor tillgång även för Fruträffen. Den kunde då starta en intern kursverksamhet, som visat sig mycket lyckosam. Där träffas specialintresserade mindre grupper. Kurserna betalas helt av deltagarna. Premiärkurser har ordnats i Batik, Bridge och Möbelstilar, varav de båda första dubblerades och den senare

följdes av en konsthistorisk kurs i Silver, Glas och Keramik. Dessa kurser följes nu av Form i lera, Heminredning, Flamsk vävning, Lampskärmsömnad m.m. Fruträffen arbetar också på att få till stånd och utveckla en effektiv barnvaktstjänst, vilken fröken Signe Åberg åtagit sig ansvaret för.

En vårutflykt —62 till Malmö Gyllene Gripens Skor och MMT:s Katja of Sweden-kläder följdes av "Ur formgivningens Kulturhistoria". Visning av Höganäsbolaget på hösten åtföljdes till julen av "Bli en ny kvinna", då tidningen Femina gjorde sitt applåderade förvandringsnummer på en av oss. "Att skapa ett hem" av biskopinnan Lindström följdes av en rundtur på våren till Nordsjælland och på hösten till de Anderssonska samlingarna i Borstahuset. Hösten —63 specialinbjöds de, som tillkommit de sex sista månaderna. 33 personer infann sig! Säg se'n, att Fruträffen inte fyller sitt ändamål! "Nya böcker" samt Påluppvisning var det sista programmet före jubileumsmiddagen den 19 mars i år.

Skall man önska Fruträffen något för framtiden, är det att den, som harmonisk 10-åring, den där klarat av sin situation, undgår förälderliga pålagor och ingrepp och fortsätter att utveckla sin ansvars känsla för de åtaganden, som lade grunden, nämligen att skapa kontakter och samhörighet under trevliga former medlemmarna emellan.

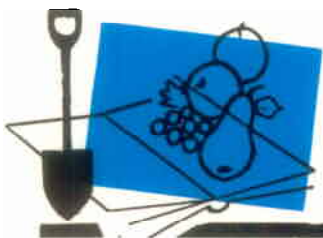
Christina Thafvelin

"Pottemager" Sune Svensson har i drejning en intresserad elev i fru Anny Johansson

Nestorn Edith Roslund trivdes på "Fruträffens" 10-årsfest. Här flankeras hon av fruarna Anna von Hofsten och Irma Zacco, vid jubileet hyllad initiativtagare till "Fruträffen".

VETERANER som slutat sin tjänst

Populär arbetsledare

Filip Svensson
Höganäs

F. verkställare Filip Svensson, 67, född höganäsare, var en av de tre av 1963 års pensionärer, som hade flest tjänsteår vid Höganäsbolaget. Han började som 13-åring vid företaget och har sålunda i 54 år deltagit i dess utveckling.

— Jag fick före min avgång med pension vara med om invigningen av de tre nya moderna fabriken i oktober förra året, vilka är talande bevis på Höganäsbolagets enorma utveckling, framhåller Svensson.

När jag 1909 började som askutkörare vid Rörfabrikens ångpannor, hade Bolaget ett annat "ansikte". Det är mycket, som har förändrats till det bättre sedan dess. Jag tänker inte minst på förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Arbetsledarna har därvid en många gånger svår mellanställning, och det är med tillfredsställelse jag noterar det samråd, som nu råder mellan företagsledning och arbetsbefäl.

Vid fyllda 16 år blev jag uppbyggare till slagare i tegelfabriken. Min nästa arbetsuppgift var som smörjare i Rörfabriken. 1921—1923 passade jag pumparna i Schakt Gustaf Adolf, där jag också var spårläggare, för att sedan återgå till jobbet som smörjare i Rörfabriken.

I slutet av 1920-talet genomgick jag arbetsledarskola och placerades därefter på den nystartade tidstudieavdelningen. 1933 kom befordran till förman i fabrik VIII, och 1948 blev jag verkställare inom den eldfasta keramiska driften, min befattning fram till pensionsåldern.

S. har varit mycket verksam inom Avd. 82 av Sveriges Arbetsledareförbund och innehaft posterna som sekreterare, ordförande och revisor. Han har tillhört Kooperativa Bageriföreningens styrelse i 34 år, varav tiotalet år som ordförande. I ungdomsåren spårades idrottsligt intresse: han var en av initiativtagarna till BK Öresund i mitten av 1910-talet.

Organisationsförmåga och fasthet har varit

utmärkande egenskaper för S. som arbetsledare. Förmågan att umgås med människor och sinne för humor har dessutom i hög grad bidragit till hans lämplighet för denna uppgift.

Mångbetrodd man

Hugo Nilsson
Västervik

I september 1915 började Hugo Nilsson på "Slipmaterial". Nu är han 72 år och kan se tillbaka på 47 års tjänst som beskickare i slipskivefabriken. Hugo Nilsson hör alltså till dem som varit med nästan från början. Han har sett företaget utvecklas från en anspråkslös verkstad till dagens moderna industri. Den tekniska utvecklingen har gått ofantligt framåt, tycker Hugo Nilsson, och minns den tiden, då man lade bindemedlet i en gryta och rörde om med bara händerna. Arbetet har blivit lättare, och särskilt uppskattar han, att man numera helt har lyckats få bort det besvärande dammet.

Innan Hugo Nilsson kom till Slip-Naxos, hade han hunnit prova på mycket: jordbruksarbete i Gamleby, värnning hos Kronprinsens husarer i Malmö, anställning hos en åkare i Västervik, militärtjänstgöring i Eksjö, vikariat på S:ta Gertruds sjukhus, barkning av träkubb på Grantorpets tändsticksfabrik.

Hugo Nilsson har ägnat sin fritid åt Kooperationen och fackföreningsrörelsen. Han har varit ordförande i Konsums medlemsråd sedan 1935 och är fortfarande revisor i Konsum och Västerviks Kooperativa Produktionsförening. Hans fackliga intressen har medfört många uppdrag. Han har varit underhandlingskommitténs ordförande i många år och revisor i Västerviks Nya Lokala Samorganisation och Norra Smålands Distrikt inom SAC. Företagsnämndens vice ordförande har han varit sedan 1948. Hugo Nilssons andra stora intresse är trädgården, och han ser med väntan fram mot våren, då han åter får pyssla i jorden.

"Åkarn" trivdes som blandare

John Andersson
Västervik

— Den gamla goda tiden var inte så god, säger John Andersson eftertänksamt. Den var hård! På den tiden kom barnen tidigt ut i förvärvslivet. Redan som sexåring tjänade jag mina första slantar som tidningspojke. 13 år gammal började jag på Tändsticksfabriken i Västervik, där jag stannade i tre år. När man är ung, vill man gärna prova på något nytt, säger han vidare, och Norrköping blev nästa anhalt. Där arbetade jag på hotell i fem år. Så kom första världskriget, varunder jag upplevde spännande tider vid svensk-finska gränsen.

— Till "Slipmaterial" kom jag 1935, men dessförinnan var företaget ingalunda obekant för mig. 1919 erhöll jag arbete som kusk hos en åkare i Västervik, och i 16 års tid hade jag nästan dagligen körslor till "Slipmaterial".

John Andersson kan många historier från åkartiden. Hästarna var inte alltid så lätta att tas med, och i synnerhet minns han två ovanligt "spralliga" hästar. Han hade en dag haft sin sedvanliga körslo till fabriken, då hästarna råkade i sken. Först stötte de mot staketet utanför kontoret, och sedan bar det av i vild galopp uppför Folkparksvägen. En mjölkbutik råkade stå i vägen för hästarnas framfart. Förödelserna var stora, och mjölken rann i strida strömmar, men körkarlen och hästarna undkom med blotta förskräckelsen.

— I början kastade jag längtansfulla blickar ut genom fönstret i fabriken, medger John Andersson, på tal om sin första tid på Slip-Naxos. Men jag har trivts mycket bra med mitt arbete som blandare, säger "Åkarn", som han kallades av arbetskamraterna. Och han har inte behövt känna sig ensam på jobbet. En tid var fem bröder Andersson samtidigt anställda på slipskivefabriken.

John Andersson har varit intresserad av fackföreningsrörelsen och bl.a. i 15 års tid varit uppbyggare i Västerviks Nya Lokala Samorganisation. Nu är det fastigheten och trädgården samt bokförsäljning för Bonniers, som upptar hans tid.

Idrottsentusiast

Enock Svensson
Nyvång

Smälänningen Enock Svenssons, 67, vagga stod i Västra Torsås i Kronobergs län. Fadern hade ett litet jordbruk, som gav sonen sysselsättning under uppväxtåren. 19 år gammal tog han anställning på riksbekanta Huseby corps-de-logi. Efter fullgjord värnplikts-tjänstgöring sökte han sig till SJ, där han blev anställd vid omlastningen i Vislanda. Arbetslösheten efter första världskriget förde S. tillbaka till jordbruket, och till sist hamnade han i Skåne. 1921 började han vid Höganäsbolaget, där han under 43 år arbetat under jord i Nyvångs gruva.

Många timmar av fritiden har S. använt till extra förtjänst inom jordbruket. Ett mycket stort intresse har han ägnat idrotten inom Nyvångs Gymnastik- & Idrottsförening. Han är en av föreningens stiftare och har beklätt posterna som ordförande och kassör. I åtta år svarade han dessutom för idrottsplatsens skötsel. Svensson har som en av föreningens veteraner tilldelats dess högsta utmärkelse samt klubbstandar.

Han har också varit knuten till sjukkassan Framtidsförbundet och är sedan 30-talet år dess revisor. Kassans diplom och silvernål vittnar om uppskattning av hans insatser.

Svensson är en ungdomlig pensionär, som inte kommer att tillbringa sin ökade fritid på sofflocket.

"Rattens riddare"

Linus Ekstrand
Höganäs

Linus Ekstrand, 67, som i slutet av förra året avgick med pension, är genom sin 43-åriga tjänst vid Höganäsbolagets bilgarage en inom företaget välkänd person.

— Jag är född i Sireköpinge, berättar Ekstrand. När jag "gått fram för prästen", tog jag anställning vid Nya gjuteriet i Landskrona, min sysselsättning fram till värnplikts-åldern. Ofredsåren under första världskriget

medförde, att jag fick gå i Kronans kläder fram till 1918. Efter fredsslutet blev jag kusk på Kockenhus gård i Brunnby. Samtidigt lärde jag mig att köra bil, och körkortet gav mig anställning som chaufför vid Höganäsbolaget 1920.

På den tiden hade Bolaget tre personbilar. Till platschefens, överingenjör E Sieurin, förfogande stod en öppen Scania. En Ford var reserverad för dr Gustaf Alling, och under många turer med den populära doktorn lärde jag känna Kullabygden utan och innan. Den tredje bilen, en Hudson, användes som representationsvagn. Det fanns två lastbilar, en "Tidaholmare" och en Scania. Senare anskaffade man en kardandrivna Mercedes-Benz, och den gick som tåget.

Under mina 43 år som företagets chaufför har jag kommit i kontakt med många människor. Jag har trivts med jobbet, som dock även haft sina avigsidor. Man har inte disponerat över sin fritid, eftersom det gällt att stå beredd för körning på vilken tid på dygnet som helst. Någon fritidssysselsättning har jag sålunda inte kunnat engagera mig i.

Ekstrand har tilldelats KAK:s förtjänst-märke för prickfri körning och fått epitetet "Rattens riddare", vars andra hälft passar in på honom även i andra sammanhang.

Svensk mästare på cykel

Nils Olsson
Nyvång

Det gick undan för Nils Olsson, 67, då han som 18-åring började som tävlingscyklist inom Hälsingborgs Cykelklubb. Ett 40-tal priser vittnar om hans framgångar både i landsvägslöpp och på bana. Han tog ett skånskt mästerskap på 5 mil, landsväg, och var svensk mästare 1916 på bana 1 000 och 5 000 m.

— Cykelsporten är krävande, säger Olsson, och man måste vara fysiskt fulltrimmad för att kunna hålla sig i toppen. Att jag slutade som tävlingscyklist redan 1917 berodde bl.a. på svårigheten att få ordentliga cykeldäck under första världskriget.

Jag är född i Svedala, berättar O. vidare. Det blev för mig som för de flesta ungdomar på den tiden att söka min utkomst inom jordbruket. 1912 tog jag emellertid anställning som dragare i Schakt Victor i Billesholm. Året efter kom jag till Hyllinge gruva, och 1915 blev jag kolhuggare i Gunnarstorp.

Fyra år senare lockade Spetsbergen, där jag arbetade tre säsonger. Efter den enformiga och långa vintern där uppe var det härligt att

varje år åka hem till Sverige på 1—2 månaders semester.

För oss skåningar, som sökte oss till Spetsbergen, blev det att arbeta i "gammelgruvan". Där var kolflötsen ungefär av samma tjocklek som i våra gruvor, och vi fick ligga på knä och hugga. Det kunde eller ville inte norrlänningarna, som var vana vid stående arbete i malmgruvorna. Och så fick de arbete i den nya gruvan, där kolflötsens tjocklek varierade från 1½—3 m.

Vid återkomsten från Spetsbergen 1922 köpte jag ett mindre lantbruk vid Eket på 13 tunnland åkerjord plus fålad med en häst och 3—4 kor. Jag drev jordbruket i tjugo år, men återgick till gruvdriften i Nyvång redan 1937. Efter någon tids permittering arbetade jag i Nyvångs gruva från 1939 till pensioneringen i fjol. Det blev alltså sammanlagt 30 år vid Höganäsbolaget.

Goda arbetskamrater

Thure Ibsonius
Lerberget

Född i Ljungby blev Thure Ibsonius, 67, skåning redan under sina tidigaste levnadsår. Föräldrarna flyttade nämligen till Källstorp i Skåne omkring sekelskiftet.

— Efter storstrejken 1909 började jag som 13-åring i klinkerfabriken i Skromberga, berättar Ibsonius. Jag provade flera sysselsättningar, bl.a. åter någon tid vid Skrombergaverken, före 1916. Då tog jag värvning vid Göta Livgarde i Stockholm under 3½ år. Sedan försökte jag på gruvarbete i Nyvång och även i Schakt Ivar i Billesholm. Så blev det nödhjälpsarbete i Småland i början av 1920-talet. Från 1923 har jag haft anställning vid Höganäsbolagets järnsvampsverk med 1½ års avbrott för vägarbete under de svåra åren i början av 1930-talet.

Under 20-talet år var jag brännare i järnsvampsverket och därefter traversskötare de femton sista av mina 47 år vid Bolaget. Båda dessa arbetsuppgifter var ansvarskrävande. Ansvar ger emellertid ökad arbetsglädje och jag har trivts mycket bra i järnsvampsverket bland goda arbetskamrater. Skiftesarbete har inverkat på möjligheten till fritidsintressen. 1936 flyttade jag till egen "kåk" i Lerberget, och den har krävt sin tid. Som livgardist lärde jag mig vid flera norrlandsbesök att uppskatta skidåkning. Cykeln har för mig varit ett omtyckt fortskaffningsmedel. Jag har gärna gett mig ut på långturer, och det blir min melodi som pensionär, slutar Ibsonius, som inte lider av några ålderskrämpor.

PENSIONÄRSTRÄFF

*En kull pensionärer har träffats
en kväll. Det var chefens idé.
De möttes, väl för enda gången,
luciada'n år sextitre.*

*Ett halvt hundra gubbar, som träget
arbetat med lera och kol
sen pojkåren, kom nästan mangrant.
De bjöds på god mat och en skål.*

*Ett långt, slitsamt liv vid Bolaget
blev glömt några timmar en kväll
för en oförglömlig och rolig
träff i Höganäs stadshotell.*

AV

Evald Johansson

*Varenda en fick som ett minne
ett skinande blankt silverfat,
att på ålderns dar pryda bordet
med en pensionärs enkla mat.*

*Det togs som nånting fullt naturligt,
att tacktalet av direktörn
kvitterades uppriktigt menat
med: "Leve vår gamla koncern".*

*De skålade alla med chefen
liksom med en gammal bekant.
Han stortrivdes också och visste,
att träffen var allt värd sin slant.*

*Ett femtital gubbar har slutat
att jobba. Det är mänskans lott.
De har gjort sin plikt, kanske mera,
och är slutet gott, är allt gott.*

Forts. fr. föreg. sida

Biodling som hobby

*Nils Bengtsson
Hyllinge*

— Bipesten — yngelröta — är den värsta sjukdom, som ett bisamhälle kan råka ut för, berättar Nils Bengtsson, 67. En annan allvarlig bisjukdom förorsakas av "nosema apis", ett litet encelligt djur, vars sporer inkommer i det vuxna biets mellantarm. Bengtsson vet vad han talar om. Han har nämligen länsstyrelsens i Kristianstad län förordnande som tillsyningsman för bekämpande av smittosamma sjukdomar hos bin inom Södra Åsbo Biedlareförening. I denna uppgift har B. tillsynen över ett 70-tal biodlare i nordvästra hörnet av länet. Bakom uppdraget ligger erfarenhet från 40-års biodling, som fortfarande är hans stora hobby. Han har för närvarande själv tio bisamhällen. Om lönsamheten säger han, att den beror på så många faktorer. Väderleken under sommaren spelar en stor roll, likaså vad slags växter bina har att söka sin nektar i. Raps och klöver hör till de gynnsammaste.

Bengtsson är född i Gudmuntorp i trakten av Höör i Skåne. Jordbruket var hans första förvärvskälla. 1916 kom han till tegelbruket i Hyllinge och blev två år senare gruvarbetare på samma ort. Det hör till det ovanliga att

som B. bli kolhuggare direkt. Men han var en kraftkarl i unga dagar. Från 1956 hade B. sin sysselsättning som takbultare i Nyvångs gruva, där han slutade sin 48-åriga anställning vid Bolaget. Att jag trivs med jobbet under jord, därom vittnar väl de många tjänsteåren, säger Bengtsson. Vid sidan av skötseln av egen fastighet ger hans intresse för biodlingen tillräcklig sysselsättning, när han nu njuter sitt otium efter väl förrättat livsverk.

Motorbåten som hobby

*Lindor Grönlund
Västervik*

— Jag föddes i Hjorted, berättar Lindor Grönlund, 69, men växte upp i Hallingeberg. Min morfar var kyrkvaktmästare, och jag fick redan som liten pojke hjälpa till med arbetet på kyrkogården. Efter en tid som hamnarbetare i Oxelösund erhöll jag arbete på mejeriet i Hallingeberg. 1922—1923 gick jag i Lantmannaskolan på Gotland och kom där efter som lantbrukselev till Skåne. På den tiden var det överflöd på arbetskraft och dåligt betalt. Därför övergav jag jordbruket och sökte mig till industrin. 1926 anställdes jag som påfyllare vid AB Tannin i Västervik och

två år senare som brännare vid Slip-Naxos. Jag har 30 tjänsteår vid företaget, de senaste fem åren som avsynare.

Skärgården och motorbåten har varit Lindor Grönlunds stora hobby. Som skiftesarbetare arbetade han ofta på söndagarna, och när hans fridag utföll mitt i veckan, var den övriga familjen upptagen. Man fick ofta bege sig ensam ut på sjön, säger han.

Inga fritidsproblem

*Oskar Johansson
Västervik*

Oskar Johansson, 69, är född i Hjorted. Hans far hade ett litet torpställe, och redan vid 12 års ålder måste pojken "göra dagsverken", som det hette på den tiden. I över 20 år arbetade Oskar Johansson inom jordbruket. 1933 flyttade han till Västervik, där han erhöll arbete på Karosserifabriken. 1945 blev han byggnadsarbetare, och under de tio följande åren arbetade han på olika villabyggen i Västervik. 1957 kom han till Slip-Naxos byggnadsavdelning.

Fritiden är inte något problem för Oskar Johansson. Bl.a. ger den egna fastigheten honom god sysselsättning.

fick en god start

Höganäsbolagets motionskampanj HB-spänst 64 fick en god upptakt. Omkring 400 anställda alla kategorier testades på ergometercykeln under första veckan av mars. På olika sätt engagerar man sig nu i avsikt att förbättra konditionen.

Intresset för kampanjen stiger, meddelar kampanjledaren, redaktör Ragnar Engberg. Manga fick sig en tankeställare vid testningen. Över hälften hade dalig kondition, och de, som kunde glädja sig åt mycket hög fysisk prestationsförmåga, kunde nästan räknas på de båda händernas fingrar.

Glädjande nog har det getts många bevis på olika ansatser att förbättra konditionen. Manga har upptäckt, hur välgörande det är med långpromenader, och cykeln har på sina håll åter kommit till heders. En del höganästjänstemän började spela badminton, och "korporna" inom Höganäsbolaget gick tidigt i startgroparna. Flera bjuvsingar stärker sin kondition på Söderåsen, där man planerar att hyra ett gammalt torp som replipunkt.

Innan proven på ergometercykeln satte igång, gick fru Kerstin Dahlberg, ing. Jan Wägnérud och redaktör Ragnar Engberg, Höganäs, reparatör Einar Norlin, Bjuv, och truckförare Gösta Hillman, Skromberga, på en 15 timmars kurs i skötseln av denna apparat i Idrottens hus i Hälsingborg. Kursledare var fru Elly Jönsson och behållningen av kursen mycket god. I kursprogrammet ingick även föreläsningar, bl.a. i fysiologi av dr Lars Malm, Lund. Intresserad medhjälpare vid testningen har också varit laborant Helge Elmgren.

Ergometercykeln, som användes vid bedömning av den fysiska arbetsförmågan, är ingen ny uppfinning. En betydande insats vid undersökningar över arbetets inverkan på blodomloppet, andningen och ämnesomsättningen har gjorts av professor Per-Olof Astrand, en av världens främsta forskare inom fysiologin. Han har sin verksamhet förlagd till Fysiologiska institutionen vid Kungl. Gymnastiska Centralinstitutet. Professor Astrands undersökningar ligger till grund för de tabeller, som användes vid proven på ergometercykeln.

Vid proven på denna räknas pulsslagen. Dessa är vid ett visst arbete färre, om man är vältränad än om man är otränad. Pulsen kan användas som mätt på konditionen av följande skäl. Genom träning tillväxer all muskulatur, även hjärtats. Blir hjärtats muskler starkare, orkar de pumpa ut mera syrsatt

blod för varje pulslag. När vi vilar, pumpar hjärtat ut ungefär 5 liter blod i minuten. Detta kräver hos den otränade oftast 60—70 pulslag. Den vältränade behöver bara 40 slag — hans konditionstränade hjärta pumpar ut en större volym syrsatt blod varje gång det slår.

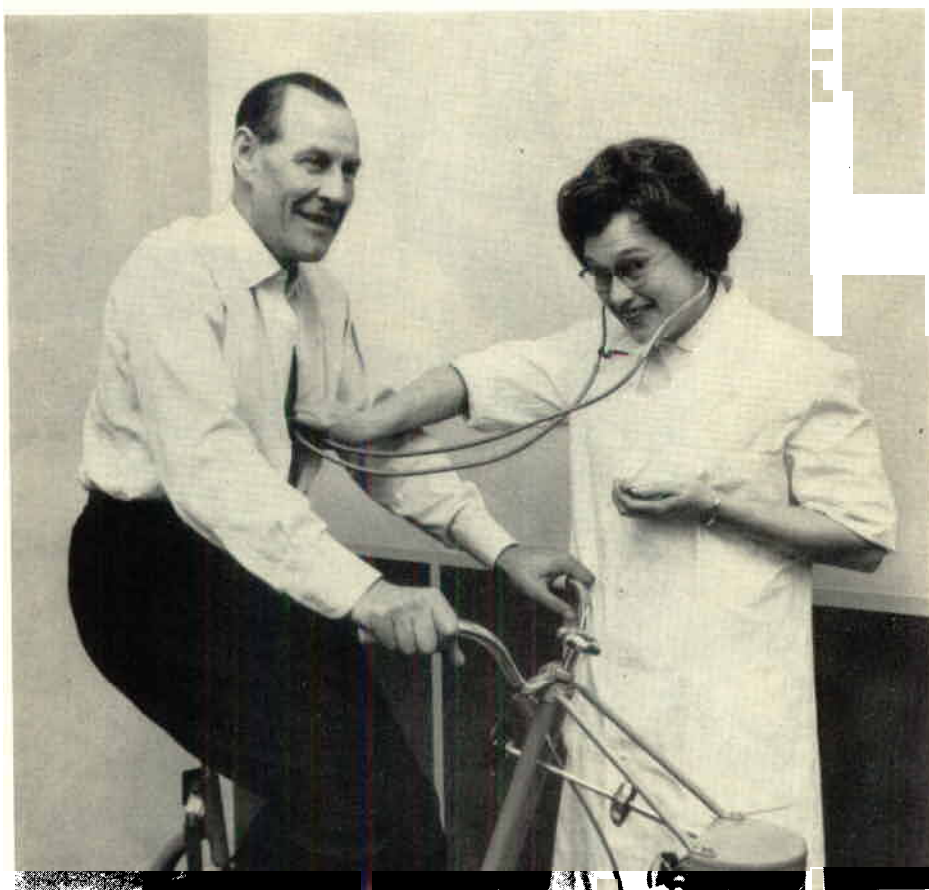
Allt eftersom arbetet blir hårdare, måste hjärtat pumpa ut mer blod per minut. För att klara detta måste hjärtat slå allt flera slag. Men vid ett och samma arbete slår pulsen alltid långsammare, då man är tränad än om man är otränad. Det är detta förhållande,

som utnyttjas, då man använder ergometercykeln som värdemätare på konditionen.

Den på ergometercykeln inställda bromskraften (kp — kilopond) multiplicerad med vägsträckan (m) under trampningen ger antalet kilopondmeter (kpm), dvs. arbetets storlek. Uttrycks vägsträckan per min., erhålles effekten eller antalet kpm/minut.

Vid provet inställes belastningen (bromskraften) efter var och ens konditionsförmåga. 1 kp — 300 kpm/min., 2 kp — 600 kpm/min., 3 kp — 900 kpm/min. etc. under förutsättning att trampfrekvensen är 50 per min.

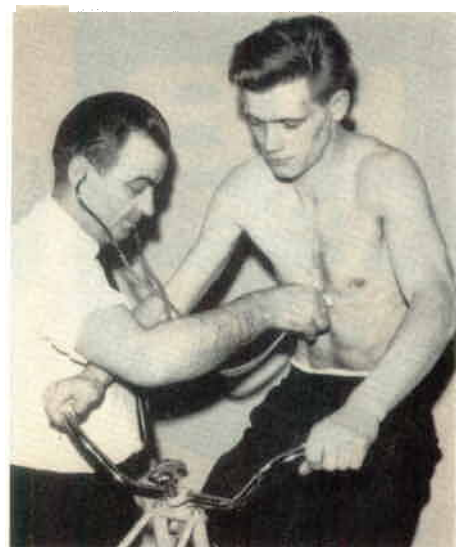
Bland de närmare 400, som i starten av "HB-spänst 64" testades på ergometercykeln, var också dir. Olov Herneryd. Fru Kerstin Dahlberg konstaterar med ett leende, att koncernchefen "trampar på" utan besvär.

Ålder	Syreupptagningsförmåga ml/kg				
	låg	något låg	medelgod	hög	mycket hög
Kvinnor:					
20—29	— 28	29—34	35—43	44—48	49 —
30—39	— 27	28—33	34—41	42—47	48 —
40—49	— 25	26—31	32—40	41—45	46 —
50—65	— 21	22—28	29—36	37—41	42 —
Män:					
20—29	— 38	39—43	44—51	52—56	57 —
30—39	— 34	35—39	40—47	48—51	52 —
40—49	— 30	31—35	36—43	44—47	48 —
50—59	— 25	26—31	32—39	40—43	44 —
60—69	— 21	22—26	27—35	36—39	40 —

Värdering av syreupptagningsförmågan för individer med olika ålder. Syreupptagning per kilo kroppsvikt har beräknats med utgångspunkt från en "normal"-vikt på 58 kg för kvinnor och 72 för män.

Truckförare Gösta Hillman, Skrombergaverken, intresserad orienteringslöpare och korp-idrottsman, är van att sköta "stoppuret". På ergometercykeln arbetskamraten Sven-Erik Svensson.

Reparatör Einar Norlin i Bjuv är en av "testarna" vid Höganäsbolaget. Här kontrollerar han truckförare Jan Thuressons, Hyllinge-
verken, kondition.

Ca 6 min. är i de flesta fall tillräcklig tid för att anpassa pulsen till det utförda arbetet. Pulsen räknas varje minut, och medelvärdet av pulsfrekvensen vid 5:e och 6:e minuten betecknas som arbetspuls vid arbetet ifråga. Exaktaste värdet får man, om tiden tages för 30 pulsslag. Tiden omvandlas till pulsfrekvens per minut.

Följande exempel får belysa, hur man kommer fram till ett testvärde:

En 40 års man har vid en belastning av 3 kp 30 pulsslag på 13,6 sek. Detta ger vid omvandling till pulsfrekvens en arbetspuls på 132/min. lika med en maximal syreupptagning av 4,0 l/min.

Eftersom maximal pulsfrekvens normalt sänks med stigande ålder, kommer den äldres syreupptagningsförmåga att övervärderas. Det maximala värdet multipliceras därför med en ålderskoefficient. Denna är för en 40-åring 0,83. Hans syreupptagningsförmåga är alltså i detta exempel $4,0 \times 0,83 = 3,3$ l/min. Väger han 70 kg, blir syreupptagningen per kg och minut 47 ml, och han har sålunda, som framgår av ovanstående tabell, hög kondition.

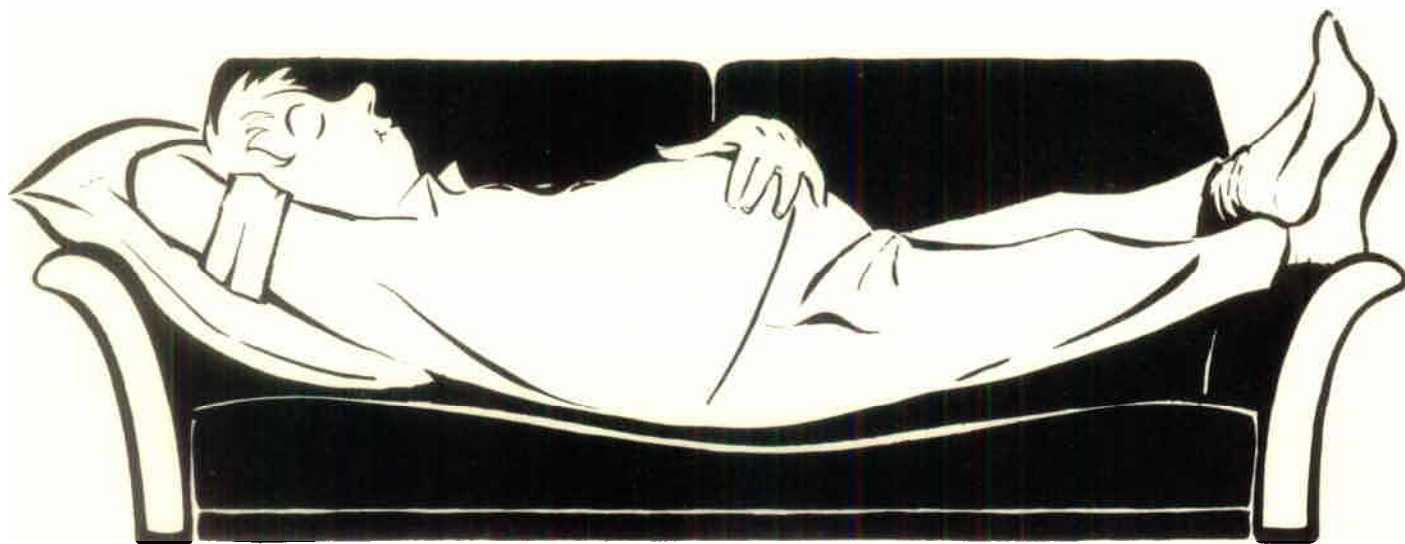
Här måste framhållas, att ergometercykeln inte kan begagnas för jämförelse mellan olika personer. Men den mäter förbättringar — man skall kanske säga förändringar — i individens kondition.

Om man vill förbättra denna, är det väsentligt, att man tränar regelbundet. Det går inte att konservera kondition och styrka någon längre tid. Därför är det bättre att träna regelbundet ett bestämt antal dagar i veckan än att vissa perioder helt vila och sedan träna intensivt under en kort tid. Det är dessutom tvunget med successiv stegring anpassad till den förbättrade konditionen.

Du ligger väl inte kvar i startgropen?

Ege

Varför låta den mänskliga maskinen "rosta igen"?

Kroppens behov av aktivitet, förr ofta tillgodosett genom yrket, bör i dag klaras av på fritiden. Var och en är i hög grad sin egen hälsas smed. Men vi är lata och bittar på allehanda, föga bärande skäl för att slippa motionera. Vi anser det självklart, att bilen skall ha oljebyte, rundsmörjning och annan service, för att defekter skall förebyggas, men den egna organismen försummar vi gruvligt. Jag vill likna den regelbundna motionen vid en rundsmörjning, en service nödvändig för att hålla maskineriet i gång på optimal nivå. Ständig vila sliter mera än kraftig aktivitet då och då.

Sa sammanfattar professor Per-Olof Åstrand följande artikel om sina synpunkter på nödvändigheten av fysisk träning. Professor Åstrand är en av världens främsta forskare inom fysiologin med idrottsfysiologi som specialitet. Han har sin verksamhet förlagd till Fysiologiska institutionen vid Kungl. Gymnastiska Centralinstitutet.

— Om en person blir sjuk, är i dag resurserna att ställa diagnos och ge en effektiv vård bättre än någonsin. Många företag har organiserat avdelningar med en förnämlig sjuk- och hälsovård med personal, som också mycket aktivt biträder teknikerna vid utförande av arbetsplats och arbetsmiljö. Det är självfallet främst vid industrier med många anställda, man har de ekonomiska förutsättningarna att knyta medicinsk och fysiologisk expertis till företaget.

Samhälle och företag erbjuder alltså en utomordentlig service, vad beträffar hälsovård, men vad gör individen för att så vitt möjligt göra denna service onödig? Något tillspetsat och provokativt vill jag påstå, att alltför många nonchalerar säkerhetsföreskrifter (t.ex. skyddsglasögon), missköter sin hälsa

genom att äta, röka, kanske dricka för mycket och dessutom låter den mänskliga maskinen "rosta igen" genom för lite motion. Tillvaron är många gånger stressad, men man gör alltför lite för att motarbeta stressen. (Läsaren är antagligen ganska uttjatad och arg på dessa ofta återkommande pekpinnar? I så fall har jag träffat rätt, misstänker jag. Bara detta att sitta och ilska till för så lite verkar stress och är inte nyttigt för mage och blodtryck.)

Motionen — konditionen

Vad finns det nu för fysiologiska och medicinska motiv för regelbunden motion och kanske ändrad livsföring? Jag skall i detta sammanhang främst beröra motionen — konditionen.

Ett modernt samhälle ställer på de flesta individer ganska små fysiska krav. En sådan utveckling är välsignad, eftersom människan är ganska ineffektiv som t.ex. lastdjur och dragdjur. Nej, hon skall med tacksamhet finna sig i att maskiner övertager allt fler av de uppgifter, som förr fick klaras med hjälp av den egna rörelseapparaten. Men hon bör komma ihåg, att hon är "konstruerad" för aktivitet. Är man alltför stillsam, försämrar hjärtfunktionen liksom skelettets, ledernas och musklernas kvalitet.

Många undersökningar har visat, att hjärt- och kärlsjukdomar är vanligare bland fysiskt inaktiva än aktiva individer. Chanserna att överleva första hjärtattacken är också större, om personen haft ett fysiskt aktivt yrke tidigare.

Indirekta bevis skäl nog

Liknande jämförelser *bevisar* inte nyttan av regelbunden träning, eftersom anlag och andra faktorer *kanske både bestämt yrkesval* och arten av sjukdomar. Tyvärr krävs troligen minst 100 års forskning för bevis i ena

eller andra riktningen, och frågan är, om man med armarna i kors skall avvakta resultaten av sådan forskning eller vidtaga en aktiv åtgärd i dag på grundval av de indirekta "bevisen". Eftersom vi vet, att många vävnaders och funktioners kvalitet påverkas i negativ riktning av brist på aktivitet, eftersom undersökningar som nämnts avslöjar, att fysiskt aktiva personer är friskare, anser jag, att det finns tillräckliga skäl för att skrämna de fysiskt lata. En konvalescenstid kan och bör i de flesta fall betraktas som en tid av rationell fysisk träning. I minst lika hög grad gäller detta, då man är frisk.

Jag kan inte undgå att se det hela ur allmänekonomisk synpunkt. Varje sjukdag betyder inte endast förlorad arbetsinsats utan också, att andras arbetskraft tages i bruk för passandet av den sjuke osv., och det betyder extra utgifter i form av sjukhusvistelse, medicin etc. Det som kan göras för att bevara eller höja folkets hälsotillstånd har därför utsikt att ge god ränta på det nedlagda kapitalet, för individen, för företaget, för samhället. Arbetsgivaren såväl som arbetstagaren bör betrakta sin hälsa som en del av samhällets kapital, vilket han inte efter eget gottfinnande har lov att förvalta på sådant sätt, att en kapitalminskning sker.

Riktlinjerna för en fysisk träning

är regelbunden motion, helst ca två gånger i veckan, genom rask promenad, löpning, simning, gymnastik, cykling, skidåkning, rodd, bollspel etc. i varierande men inte maximalt tempo, ca 30 minuter varje gång. Dessutom träning av främst rygg- och bukmuskler för att stärka "muskelskorsetten". Denna specialträning kompletteras lämpligen med ett bättre tillvaratagande av möjligheterna till kroppsrörelse vid förflyttningar till och från arbetsplats, i trappor osv.

Höganäsbolagets "korpäre" ligger i STARTGROPARNA

Årets idrottsprogram för Höganäsbolagets korpidsport kommer troligen att omfattas med större intresse än tidigare. Vi räknar nämligen med att företagets motionskampanj HB-spänt 64 skall medverka till att "korparna" inom de olika grenarna kommer att engagera sig än mera helhjärtat. Förra årets framgångar på olika idrottsfronter torde väl också stimulera till ökad aktivitet.

Höganäsverken leder stort i Gruvspelen

Gruvspelen genomföres som trekampstävling i fotboll, skytte och varpa för elfte året. I tävlingen om spelens vandringspris är ställningen den, att Höganäsverken behöver endast ytterligare en in-teckning för att bli ständigt ägare av priset. Nämnas kan att spelens första vandringspris stannade för alltid i Skromberg.

En utökning av antalet lag i fotbollsserien undersöktes. Findus i Bjuv har dragit sig tillbaka, och seriekommittén söker nu ett par andra lag. I vandringspriset — en fotbollstatyett — har Höganäsverken tagit fyra av de fem in-teckningar, som fordras för att lägga beslag på statyetten för alltid.

Grenen varpa genomföres som vanligt, men flera 3-mannalag inom företaget är önskvärda. Efter avslutad serie följer korandet av "Höganäsbolagets varpamästare" i en separat tävling.

I skytte räknades som poäng i spelen från början endast resultaten från Koncernskjutningen. Numera ingår även resultaten från tävlingarna om "Silverpokalen" och "Tennstanken".

Nya långväga motståndare i Skånekorpsens cupfotboll

Förra året debuterade Höganäsbolaget med tre lag från Höganäs, Bjuv och Skromberg i Skånekorpsens cupfotboll för 7-mannalag. Höganäs lag 11 — tjänstemannalaget — gjorde en uppmärksam debut.

I år har samma lag plus ett lag från Bjuvsverken anmälts till cup-tävlingen. Då förutom korporationer i Skåne även in-bjudits lokal-förbunden i Laholm, Markaryd, Älmhult, Sölvesborg, Olofström och Karlshamn, kan lottningen medföra, att våra lag får ge sig ut på en långtur.

Flera "dötrar" önskas i Koncernskjutningen

Då Koncernskjutningen som telefonmatch hade premiär 1953, deltog förutom Höganäsbolagets skyttar i Höganäs, Bjuv, Gunnarstorp, Nyvång och Skromberg även dotterföretagen Billesholms Glasulls AB, Slip-Naxos i Baskarp och Västervik samt Höganäsarbeten. De senaste åren har Höganäsplast med den äran som enda dotterföretag kämpat mot moderföretagets skyttar i Höganäs, Bjuv och Skromberg. Det är önskvärt, att flera dotterföretag deltagar.

Slip-Naxos i Västervik har inte deltagit i denna tävling sedan 1958, och det är sann-erligen högt på tiden med en "come back". Höganäsarbeten var representerat senast 1962, men man lär ha svårt att ordna skjutbana för träning. Höganäsplast har varit en nog ofin "dotter" och lurat "mamma" på konfekten två år i följd. Skall det bli den tredje raka segern?

Moderbolagets skyttar och kamraterna vid Höganäsplast kommer i år att skjuta på gemensam bana. Skrombergaverken står som arrangör.

Ett nytt vandringspris i individuellt skytte

Som tidigare framgått i "Brännpunktens" sportspalt vandrade "Träsleven" och "Mekans" vpr. slut i fjol. Ständiga ägare av dessa två fina troféer blev Gunnar Thornblad resp. Bertil Gustavsson. Ett nytt vandringspris har uppsatts av redaktör Ragnar Engberg att gälla i individuell tävling mellan Höganäsbolagets samtliga skyttar.

Vandringsprisen "Silverpokalen" och "Tennstanken" stannade båda i Höganäs 1963. Årets tävlingar om dessa priser skall gå på samma plats. Som avslutning på de interna skyttetävlingarna kommer korandet av "Höganäsbolagets mästerskytt".

Spännande industriskytte

En tävling, som i år tilldrar sig mycket stort intresse, är det s.k. "Industriskyttet". ASEA och Tretorn, Hälsingborg, Grönvalls i Ängelholm samt Höganäsbolaget tävlar om en ätråvärd silverpokal. Höganässkyttarna har triumferat de tre senaste åren. Tretorn har också tre in-teckningar mot två för ASEA

och en för Grönvalls. Årets kraftmätning, som arrangeras av Höganäsbolaget, blir en spännande historia.

Då detta skrives, har höganässkyttarna deltagit i årets korpskytte i Idrottens hus i Hälsingborg.

Från skyttefronten kan slutligen nämnas, att Höganäsbolagets skyttar kommer att delta i Hälsingborgs Skyttesällskaps och Hälsingborgs Dagblads korpskytte. Huruvida man kan försvara det 1963 erövrade vandringspriset, är en oviss fråga.

Bordtennis i Bjuv

Under vintersäsongen har bordtennisporten haft en glädjande premiär vid Bjuvsverken. Man kom över två spelbord från en nedlagd bt-klubb, och i en f.d. skolsal har många anställda vid Bjuvsverken med liv och lust idkat denna sport.

Den vita sporten ger fin motion

Höganäsbolagets Tjänstemannaförening hyr varje sommar några veckotimmar på Tallbackens tennisbanor i Strandbaden strax norr om Höganäs. Förra sommaren begagnade närmare trettio-talet medlemmar denna möjlighet till fin motion. Man får hoppas, att speltim-marna i år blir helt utnyttjade.

Golfporten god avkoppling

En golfspelare, som går en 18-håls bana, tillryggalägger en sträcka på omkring 10 km. Sker det därtill på en bana i så omväxlande terräng, som den Mölle golfbana bjuder, är det uppenbart, att denna sport förutom spelets tjusning skänker dess utövare god avkoppling.

Höganäsbolagets golfspelare har på sitt tävlingsprogram jämte egna mästerskapstävlingar en årligen återkommande klubbmatch mot Trelleborgs Gummifabrik. I fjol blev det ett knappt nederlag mot trelleborgarna på bortabana, och vi hoppas, att årets möte i Mölle skall ge revansch och in-teckning i Höganäsbolagets vandringspris. De båda lagen har tagit vardera två segrar.

Ege

SUMMARY

THE ART OF KNOWING is the title of the main article, a report on the library of the Höganäs Company. It contains at least 7 600 books and a great number of magazines, which are chiefly used by the company's specialists in the different spheres of their daily work. "The library's greatest task is to provide news", says the librarian, Mr. Sigvard Andheden, eng.

SUGGESTIONS ACTIVITY within the Höganäs Company can celebrate its 20th jubilee. Altogether 748 suggestions have been rewarded with a sum of 20 000 dollars divided between 408 different inventors. The Company includes itself with pride among the pioneers of the suggestion activity. Activity during the past year can also show many fine examples of technical re-thinking in a practical form. The Company director, Olov Herneryd, pointed out in a speech "— that in our persistent striving for rationalising it isn't only the big suggestions we are looking out for. Even the slightest improvement or simplification can bring about better and safer methods of working, increased comfort at work and at the same time greater satisfaction for the employees." At the first meeting this year of the works committee new rules for rewards were passed, and productive inventors are to receive extra rewards.

AFTER 52 YEARS IN OPERATION the old sponge iron works in Höganäs was "pensioned off" in the middle of March, and the personnel in the factory were invited to a much appreciated closing celebration.

FROM THE PRODUCTION SIDE it can be recorded that the new clay pipe factory in Höganäs is almost ready to be taken into use. — A great demand for shape bricks means that the number of brickmakers in the new special brick-factory must be increased by 50 %. — The mining activity is being intensified to ensure supplies of raw-material.

THE SECOND YEAR COURSE of the Swedish formen's school of Ceramics, which, just as the first, took place in Höganäs at the Höganäs Company, has just finished. The training, which was spread over 12 weeks, is arranged for formen and prospective formen within the ceramic industry.

A NUMBER OF WORKERS at the Höganäs Company have been trained as instructors. Their job is the instruction and guidance of newly installed personnel, thus being of great help to the formen.

ABOUT A HUNDRED FORMEN were invited to an information and discussion

meeting. Director Olov Herneryd himself began the information with an orientation of the situation within the Höganäs Company. "1964 is an interesting year, but no progress comes without hard work." Director Herneryd summed up.

AB HÖGANÄS PLASTPRODUKTER — a subsidiary of the Höganäs Company, which started its production at Lomma in South Sweden in 1954, will now concentrate activities to the newly built factory at Höganäs. Production will be limited to glassfibre reinforced polyester piping.

THE STOCKHOLM OFFICE OF THE HÖGANÄS COMPANY, an associate sales company, has moved into a newly built five-story office-block, which also includes new warehouses. The building is situated in the neighbourhood of the Bromma airport.

"H.B. KEEP-FIT '64" is the title of a physical training campaign among the employees of the Höganäs Company. The campaign, which will continue from March to September, is intended to improve the general physical condition and is arranged in the form of a competition. The results will be measured on a energy-measuring bicycle.

ZUSAMMENFASSUNG

"WIE MAN SEIN WISSEN BEREICHERT", lautet die Überschrift des Hauptartikels, der die Bibliothek der Höganäs-Gesellschaft beschreibt. Man verfügt über mehr als 7 600 Bücher und viele Zeitschriften, die besonders unseren Spezialisten in der täglichen Arbeit von Nutzen sind. Die Hauptaufgabe der Bibliothek ist es, technische Neuigkeiten zu vermitteln, sagt der Bibliothekar, Herr Ing. Sigvard Andheden.

VERBESSERUNGSVORSCHLÄGE sind innerhalb der Höganäs-Gesellschaft seit 20 Jahren belohnt worden. Insgesamt sind zirka DM 78 000 als Belohnungen für 748 Vorschläge an 408 verschiedene Angestellte verteilt worden. Mit Stolz rechnen wir uns zu den Vorgängern auf diesem Gebiet. Im Laufe der Jahre haben diese Verbesserungsvorschläge auch in vielen Fällen neue technische Ideen in praktischer Form hervorgebracht. Herr Generaldirektor Olov Herneryd hob in einer Ansprache hervor, "daß wir in unseren stetigen Rationalisierungsbestrebungen nicht nur die großen Vorschläge begrüßen. Auch eine ganz kleine Verbesserung oder Vereinfachung kann eine bessere und sicherere Arbeitsmethode, ein angenehmeres Arbeitsklima und gleichzeitig eine größere Befriedigung für den Angestellten bedeuten". Bei der ersten Betriebsratssitzung des Jahres wurden neue

Richtlinien für höhere Belohnungen festgelegt, und besonders fleißige Vorschlagsteller sollen außerdem Extrabelohnungen erhalten.

NACH 52-JÄHRIGEM BETRIEB wurde das alte Eisenschwammwerk in Höganäs Mitte März "in den Ruhestand" gesetzt, wobei die Belegschaft des Werkes zu einer netten Abschlußfeier eingeladen wurde.

IN BEZUG AUF DIE PRODUKTION ist zu erwähnen, daß die neue Fabrik für Kanalisationsröhren in Höganäs fast betriebsfertig ist. — Die große Nachfrage nach Spezialsteinen hat zur Folge gehabt, daß die Anzahl der Schläger in der neuen Spezialsteinfabrik um 50 % erhöht werden mußte. — Die Prospektierung im Grubenbau wird mit noch größerer Intensität betrieben als bisher, um die Versorgung mit Rohstoffen sicherzustellen.

DER ZWEITE JAHRESKURSUS der Schwedischen Keramischen Werkführerschule, der genau wie der erste nach Höganäs verlegt worden war und bei der Höganäs-Gesellschaft abgehalten wurde, ist beendet. Die Ausbildung, die 12 Wochen dauerte, ist für Werkführer und werdende Werkführer bestimmt.

EINE ANZAHL ARBEITER der Höganäs-Gesellschaft sind zu Instruktoren ausgebildet worden. Ihre Aufgabe ist es, neue Angestellte anzuleiten und dadurch die Werkführer zu unterstützen.

UNGEFÄHR HUNDERT WERKFÜHRER waren zu einer Informations- und Diskussionsversammlung eingeladen worden. Herr Herneryd gab eine allgemeine Übersicht über die heutige Lage unseres Unternehmens und sagte zum Abschluß, "1964 ist ein interessantes Jahr, aber Erfolge können nur mit schwerer Arbeit erzielt werden".

AB HÖGANÄS PLASTPRODUKTER, eine Tochtergesellschaft, die ihre Tätigkeit 1954 in Lomma in Südschweden begann, wird ihre Fertigung auf die neue Fabrik in Höganäs konzentrieren. Die Herstellung soll aus mit Glasfasern verstärkten Polysterröhren und Rohrteilen bestehen.

HÖGANÄSBOLAGETS STOCKHOLMS-KONTOR AB, eine Verkaufsgesellschaft unseres Konzerns, ist in ein neues fünfstöckiges Büro umgezogen. Das Gebäude enthält auch ein neues Lager und liegt in der Nähe des Flugplatzes von Bromma.

"HB-SPÄNST 64" ist der Name einer freiwilligen Bewegung der Belegschaft, um die körperliche Leistungsfähigkeit zu erhöhen. Die Tätigkeit des Einzelnen besteht aus wahlfreien Leibesübungen, z.B. Radeln, Wandern, Turnen usw., während der Monate März—September. Ein Wettbewerb, bei dem das Ergebnis dieses Trainierens mit einem sog. Ergometer-Fahrrad ermittelt wird, ist mit dem "HB-spänst 64" verbunden.

HÖGANÄS